

STRATEGIA
ROZWOJU
GMINY OLKUSZ

2023-2033

część strategiczna

Opracowanie:

Olkusz, 2022

Spis treści

Wstęp	4
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	5
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	5
Podstawa prawna	5
Metodyka opracowania strategii	6
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	8
3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy	16
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	18
5. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych	21
Ogólna charakterystyka gminy	21
Wnioski z diagnozy	23
6. Analiza badań ankietowych	37
7. Analiza SWOT	38
II Założenia planistyczne	41
8. Uwarunkowania rozwojowe	41
9. Misja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz na lata 2023-2033	46
Misja rozwoju	46
Wizja rozwoju	47
10. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	48
Struktura celów strategicznych	49
Opis celów strategicznych	49
11. Poziom operacyjny Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz na lata 2023-2033	53
Struktura kierunków działań	54
Charakterystyka kierunków działań	55
III Wdrażanie	66
12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	66
13. Rezultaty planowanych działań	69
14. Finansowanie strategii	71
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	73
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	81
Załącznik nr 3 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego	86

Wstęp

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz 2023-2033 jest dokumentem, który wskazuje główne kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Niniejsza strategia prezentuje kompleksowy plan działania, który wyznacza ramy rozwojowe dla gminy i miasta Olkusz na najbliższe dziesięć lat. Przygotowanie tego rodzaju dokumentu jest nieobowiązkowe, jednakże pomaga w zarządzaniu gminą, ułatwiając podejmowanie decyzji oraz pozwala na łatwiejsze i sprawniejsze pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje, m.in. z funduszy unijnych.

Podstawą do przygotowania Strategii było przeprowadzenie analizy danych zastanych, opracowanie diagnozy, przeprowadzenie badań ankietowych, prac warsztatowych oraz konsultacji z ekspertami. Dokumenty o charakterze strategicznym z założenia powinny być przygotowane w oparciu o współpracę i zaangażowanie społeczności lokalnej, stąd też badania przeprowadzone wśród mieszkańców gminy, stanowią ważny element strategii.

Struktura opracowania składa się z trzech kluczowych części: diagnostycznej, planistycznej oraz wdrożeniowej. Pierwsza część prezentuje dane statystyczne w ujęciu statycznym oraz dynamicznym tworząc obraz sytuacji w gminie, co pozwala określić mocne i słabe strony. Dane uzupełniają wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców. Część planistyczna jest najważniejszą częścią dokumentu, która identyfikuje kluczowe cele, kierunki rozwoju i plany na poziomie strategicznym i operacyjnym. Podstawą do opracowania części planistycznej są wnioski z diagnozy i badań ankietowych, dzięki czemu zdefiniowane kierunki rozwoju odpowiadają realnym potrzebom mieszkańców gminy. W tej części określono także misję i wizję rozwoju, w perspektywie długookresowej. W ostatnim rozdziale został omówiony system wdrażania, monitoringu i finansowanie zadań Strategii.

Treść dokumentu została opracowana na podstawie znowelizowanych przepisów prawa: ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), które dotyczą zmian w sposobie traktowania i definiowania strategii rozwoju, jak również wskazują obowiązkowe elementy dla tego typu dokumentów. W związku z tym, ważną kwestią jest odniesienie się do obszarów strategicznej interwencji (OSI), zawartych w strategii wojewódzkiej.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Olkusz na lata 2023-2033* jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559), która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań,
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań,
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Powyższe obligatoryjne elementy dokumentu wpisują się w strukturę przygotowanej strategii, która uwzględnia obok kwestii gospodarczych oraz społecznych również komponenty przestrzenne, będące nowością w ramach dotychczas obowiązujących przepisów prawa. Zgodnie z Art. 10f. 1. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Kwestią wynikającą ze zmian legislacyjnych jest także wymóg podejmowania działań o charakterze konsultacyjnym z zewnętrznymi interesariuszami, zarówno w wymiarze konsultacji horyzontalnych (jak na przykład sąsiednie gminy) jak i wertykalnych. Proces opiniowania Strategii prowadzony jest w celu uzyskania opinii odnośnie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w ramach modelowania i przeprowadzenia polityki przestrzennej w województwie zawartych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa (Art. 10f. 1-3.).

Metodyka opracowania strategii

Pierwsza faza prac diagnostycznych polegała na analizie danych zastanych, czyli szczegółowym zaznajomieniu się z dostępnymi dokumentami diagnostycznymi i planistycznymi w wymiarze lokalnym i regionalnym, w tym między innymi raportami o stanie gminy, ogólnodostępnymi opracowaniami oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Analizie poddano również zbiory danych statystycznych, które gromadzi Bank Danych Lokalnych GUS, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Powiatowy Urząd Pracy. Zebrane dane zostały ocenione pod kątem jakości i rzetelności oraz stanowiły podstawę do wypracowania wniosków na temat badanego obszaru.

Przeprowadzono także badania społeczne o charakterze sondażowym. Badanie odbyło się w formie ankiety internetowej dostępnej na stronie gminy Olkusz:

https://www.umig.olkusz.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=8061:ankieta-dotyczaca-obecnej-sytuacji-spoeczno-gospodarczej-gminy-olkusz&catid=14&Itemid=167&lang=pl#.

Łącznie wzięło w nim udział 495 mieszkańców. Celem badania było poznanie opinii i postaw mieszkańców odnośnie społecznego i ekonomicznego stanu gminy, co umożliwiło zdefiniowanie potrzeb lokalnej społeczności.

W trakcie procesu tworzenia Strategii przeprowadzono także warsztaty strategiczne moderowane przez ekspertów SWIG DELTA PARTNER, a także spotkania o charakterze konsultacyjnym z udziałem przedstawicieli władz samorządowych. Miały one na celu zebranie dokładnych informacji na temat kondycji gminy, potrzeb i potencjałów oraz określenie priorytetowych działań i kolejności ich realizacji.

Następnie przeprowadzono analizę SWOT, która polegała na usystematyzowaniu faktów, danych i informacji, które pozyskane zostały na potrzeby diagnozy. Analiza SWOT wskazuje mocne i słabe strony oraz potencjały i bariery, które stanowią bazę do wypracowania celów i kierunków rozwoju.

Najważniejsze założenia rozwojowe zostały opracowane na podstawie analiz eksperckich w oparciu o wyniki warsztatów strategicznych i analizy SWOT, jednocześnie uwzględniając wyodrębnione elementy planowania strategicznego. W konsekwencji sformułowano misję i wizję rozwoju gminy. Wizja jest opisem pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej (za kilka lub kilkanaście lat). Misja natomiast określa generalny, ogólny kierunek działania oraz jest uzasadnieniem przyjęcia określonych celów strategicznych.

Wnioski wyciągnięte z pierwszej fazy pracy nad Strategią stanowiły podstawę do opracowania celów strategicznych oraz zaplanowania kierunków działań. Szczegółowe i wyczerpujące plany działań zawarte w dokumencie ułatwią skuteczne osiągnięcie wyznaczonych celów strategicznych stanowiąc szansę na lepsze wykorzystanie potencjałów gminy. Ponadto opracowanie obejmuje rekomendacje

dotyczące podejmowania działań w danych obszarach i kierunkach w oparciu o możliwości wykorzystania konkretnych zasobów.

W Strategii zawarto także model funkcjonalno-przestrzenny gminy, który przedstawia długookresową wizję rozwoju gminy na poziomie przestrzennym. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy składa się po pierwsze z uwarunkowań, które mają wpływ na rozwój gminy. Są to elementy przestrzenne, takie jak infrastruktura techniczna i jej rozmieszczenie, układ dróg i zabudowań, obszary zagrożone i wymagające ochrony, a także elementy dziedzictwa historyczno-kulturowego. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej tworzony jest na podstawie mapy uwarunkowań i przedstawia obszary funkcjonalne na terenie gminy, które pełnią między innymi funkcje mieszkaniowe, usługowe, rolnicze, przemysłowe i przyrodnicze.

Część wdrożeniowa dokumentu zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji strategii, monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Zaplanowanie wspomnianych działań, ma na celu zapewnienie ciągłości i efektywności oraz podnoszenia jakości działań, zaplanowanych do realizacji. Strategia określa także ramy finansowe i źródła finansowania zaplanowanych działań.

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559).

Zgodnie w powyższym zapisem niniejszy dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, na poziomie krajowym, regionalnym, ale także dokumentów lokalnych. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR
Została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony.
- Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Olkusz.
- Strategia Rozwoju Powiatu Olkuskiego na lata 2016-2023.
- Gminny Program Rewitalizacji Olkusza na lata 2016-2026.

Duże znaczenie w tworzeniu i opracowywaniu dokumentu strategicznego mają zapisy przedstawione w *Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”* gdyż odgrywa ona kluczową rolę w wymiarze regionalnym. Cel główny, będący jednocześnie misją, został zdefiniowany jako: *Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym*. W strategii wojewódzkiej wyodrębniono pięć obszarów tematycznych:

- Małopolskie – działania z tego obszaru dotyczą przede wszystkim podniesienia jakości życia mieszkańców województwa.

- Gospodarka – dotyczy umacniania pozycji małopolski jako regionu innowacyjnego, konkurencyjnego, a także zrównoważonego rozwoju gospodarczego.
- Klimat i Środowisko – działania z tego obszaru koncentrują się na ochronie przyrody oraz racjonalnym wykorzystywaniu zasobów naturalnych.
- Zarządzanie strategiczne rozwojem – działania wspierające efektywną realizację polityk rozwoju samorządu województwa opisanych w pozostałych obszarach oraz pozyskiwanie środków do realizacji opisanych celów.
- Rozwój zrównoważony terytorialnie – zawiera opis Obszarów Strategicznej Interwencji.

Opracowanie *Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027* (projekt) wskazuje, że Olkusz położony na obszarze zwyczajowo zwanym Małopolską Zachodnią, który jest silnie uzależniony od starych gałęzi przemysłu. Jest to obszar, na którym skutki transformacji w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050, będą szczególnie odczuwalne. Olkusz będzie mógł się ubiegać o środki UE na wsparcie odnowy zdegradowanych obszarów miejskich objętych rewitalizacją.

Strategia Rozwoju Gminy Olkusz na lata 2023-2033 jest spójna z zapisami strategii województwa małopolskiego. Ze względu na ważność dokumentu wojewódzkiego, w poniższej tabeli przedstawiono cele szczegółowe dedykowane dla wcześniej wyodrębnionych obszarów tematycznych oraz zdefiniowane główne kierunki działań.

Tabela 1 Cele i kierunki rozwoju zawarte w strategii województwa małopolskiego.

Obszar	Cel szczegółowy	Główne kierunki rozwoju
Małopolskie	Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie	1. Małopolskie rodziny 2. Opieka zdrowotna 3. Bezpieczeństwo 4. Sport i rekreacja 5. Kultura i dziedzictwo 6. Edukacja 7. Rynek pracy
Gospodarka	Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	1. Innowacyjność 2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość 3. Turystyka 4. Transport 5. Cyfrowa Małopolska 6. Gospodarka o obiegu zamkniętym
Klimat i Środowisko	Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej	1. Ograniczanie zmian klimatycznych 2. Gospodarowanie wodą 3. Bioróżnorodność

Obszar	Cel szczegółowy	Główne kierunki rozwoju
		i krajobraz 4. Edukacja ekologiczna
Zarządzanie strategiczne rozwojem	System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030	1. System zarządzania strategicznego rozwojem 2. Współpraca i partnerstwo 3. Promocja Małopolski
Rozwój zrównoważony terytorialnie	Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach	1. Ład przestrzenny 2. Wsparcie miast 3. Rozwój obszarów wiejskich 4. Spójność wewnątrrzregionalna i dostępność

Źródło: opracowanie na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są dokumentami planistycznymi, stanowiącymi podstawę do podejmowania decyzji, które mają wpływ na kształtowanie stanu zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Obszar Wisły podzielony jest na 4 regiony wodne. Gmina Olkusz znajduje się na obszarze dorzecza Wisły, konkretniej w regionie wodnym Małej Wisły, która obejmuje zlewnie bilansowe Małej Wisły i Przemszy.

Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) brano ponadto pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Zgodnie z tym, celem środowiskowym dla JCWP rzecznych jest dobry stan chemiczny wód i elementów hydromorfologicznych.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe informacje na temat JCWP (jednolitych części wód powierzchniowych) i JCWPD (jednolitych części wód podziemnych) zlokalizowanych na terenie gminy Olkusz.

Tabela 2 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych zlokalizowanych na terenie Olkusza

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW200052128344	Dąbrówka	Potok wyżynny krzemianowy z substratem drobnoziarnistym – zachodni	sztuczna część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200052128349	Biała	Potok wyżynny krzemianowy z substratem drobnoziarnistym – zachodni	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20005212849	Sztoła	Potok wyżynny krzemianowy z substratem drobnoziarnistym – zachodni	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20007212818	Biała Przemsza do Ryczówka włącznie	Potok wyżynny węglanowy z substratem gruboziarnistym	silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW200072128429	Baba	Potok wyżynny węglanowy z substratem gruboziarnistym	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20007213649	Rudawa do Raclawki	Potok wyżynny węglanowy z substratem gruboziarnistym	silnie zmieniona część wód	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20000212852	Kanał Główny	kanały i zbiorniki zaporowe	sztuczna część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

Wszystkie JCWP charakteryzują się złym stanem ogólnym, co prowadzi do ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych. Jedną część wód powierzchniowych stanowią wody wyszczególnione w typologii JCWP jako potok wyżynny krzemianowy, a drugą część stanowią potoki wyżynne węglanowe.

Tabela 3 Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Olkusza

Numer JCWPD	Ogólna ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW2000131	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	TAK	niezagrożona
PLGW2000130	słaby	dobry stan chemiczny	mniej rygorystyczny cel: ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem	TAK	zagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK), uwzględnia rozróżnienie na poszczególne kategorie podziału jednolitych części wód: powierzchniowych i podziemnych oraz obszarów chronionych, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy. W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe działania wyróżnione w aPWŚK dla poszczególnych cieków zlokalizowanych na terenie gminy Olkusz.

Tabela 4 Działania wskazane w aPWŚK dla JCWP i JCWPD zlokalizowanych w gminie Olkusz

Nazwa JCWP/JCWPD	Podstawowe działania
Dąbrówka, Biała, Biała Przemsza do Ryczówka włącznie, Rudawa do Racławki	• regularny wywóz nieczystości płynnych
Sztoła	• kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata • regularny wywóz nieczystości płynnych
Baba	• budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Olkusz • regularny wywóz nieczystości płynnych
PLGW2000130	• analiza wykorzystania wód z odwodnień i wód powierzchniowych • coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia • opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych • racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia • rekultywacja odkrywek w sposób ograniczający zagrożenie dla jakości wód podziemnych • wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • wykonanie reambulacji dokumentacji hydrogeologicznych określających warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych
PLGW2000131	• coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia • opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych • wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • wykonanie reambulacji dokumentacji hydrogeologicznych określających warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Nadrzędnym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te mają prowadzić m.in. do obniżenia strat powodziowych. Dla obszaru dorzecza Wisły wyznaczonych zostało 59 obszarów

problemowych. W planie zarządzania ryzykiem powodziowym zidentyfikowano miejsca problemowe, dla których stwierdzono znaczące zagrożenie lub ryzyko powodziowe.

Wśród celów głównych PZRP wymienia się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego.
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego.
3. Poprawę systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) jest dokumentem, który został sporządzony na podstawie art.183 – 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. 2021 poz. 2233). Teren gminy Olkusz znajduje się na obszarze, który został zakwalifikowany w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy I – słabo zagrożone, a w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną i hydrogeologiczną do klasy II – umiarkowanie zagrożone. Według klas łącznego zagrożenia suszą, obszar gminy Olkusz określono jako umiarkowanie zagrożony suszą.

Do celów szczegółowych PPSS należą:

- Skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy.
- Zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy.
- Edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy.
- Formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Olkusz na lata 2023-2033 to dokument w pełni realizujący i wpisujący się w obowiązujące przepisy prawa. Dokument gwarantuje realizację spójnej polityki z poziomem lokalnego w ramach zarządzania rozwojem. Prezentowane opracowanie zostało sporządzone zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi oraz aktami prawnymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668, oraz z 2021 r. poz. 1038, 1834), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 1. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559).

Zgodnie z powyższym zapisem prezentowany dokument powinien odnosić się do obszarów strategicznej interwencji (OSI), określonych w strategii rozwoju województwa. OSI to zdefiniowane obszary wyróżniające się koncentracją uwarunkowań społecznych, gospodarczych lub środowiskowych. Cechy te decydują o występowaniu problematycznych barier rozwojowych lub potencjału rozwojowego istotnego dla danego regionu. Na poziomie krajowym wskazano OSI takie jak:

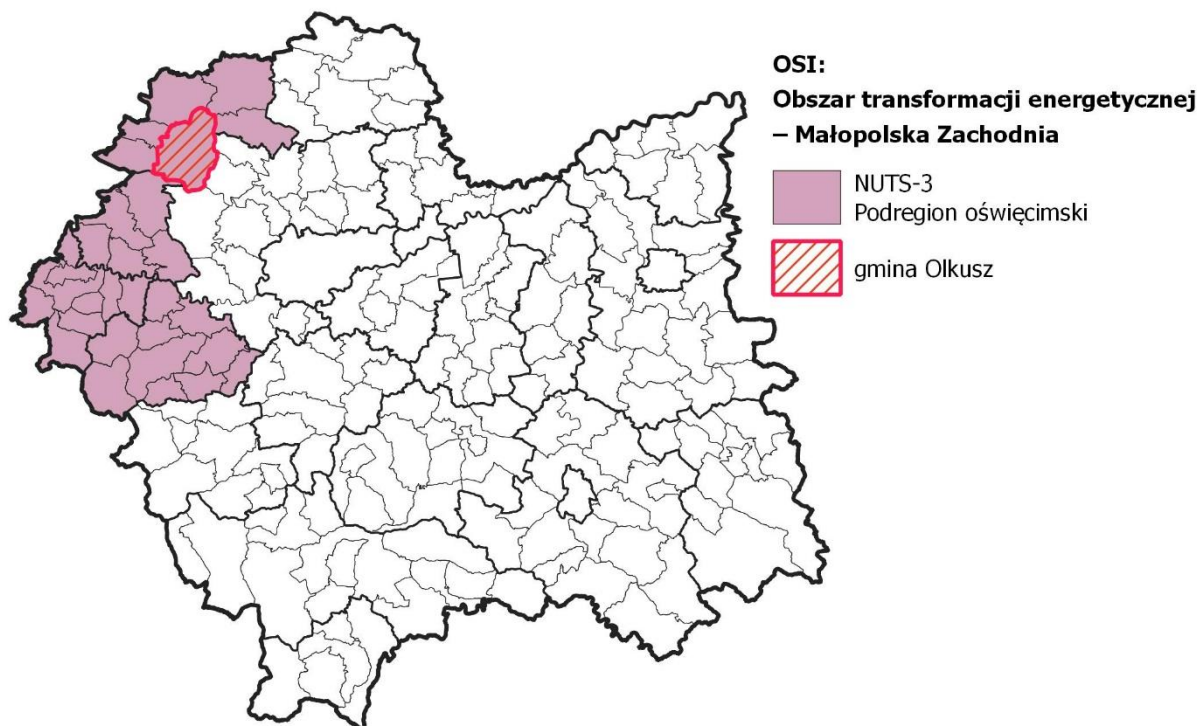
- Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.
- Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Gmina Olkusz nie wpisuje się w żadne z powyższych OSI. Na poziomie regionalnym wyróżniono:

- Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) – Krakowa, Tarnowa, Nowego Sącza, Gorlic, Podhala, Chrzanowa.
- Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia.
- Gminy zmarginalizowane.
- Miejscowości uzdrowiskowe.
- Obszary prawnie chronione.

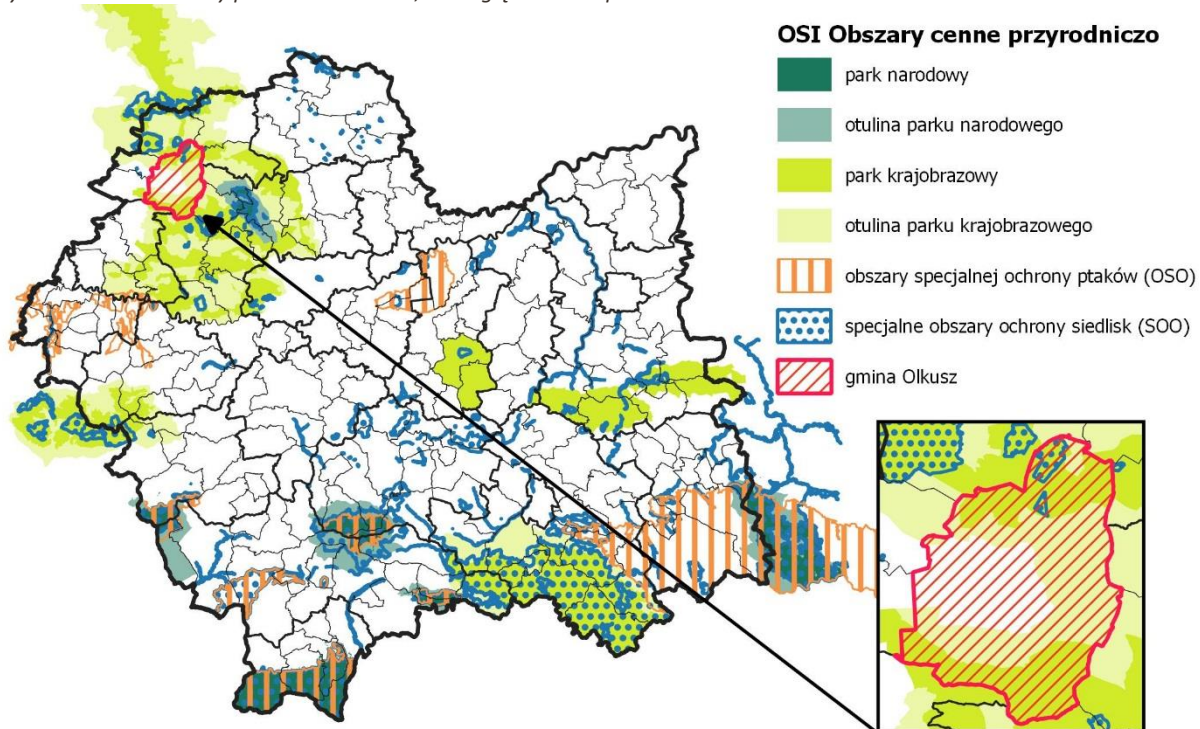
Gmina Olkusz należy do regionu Małopolski Zachodniej, który został zidentyfikowany jako jeden z najbardziej uzależnionych gospodarczo od węgla obszarów na terenie województwa małopolskiego. W związku z tym, gmina wpisuje się w OSI związany z obszarem transformacji energetycznej. Według zapisów strategii rozwoju województwa małopolskiego, szczególnym wsparciem powinny zostać objęte obszary prawnie chronione. W części gminy Olkusz znajdują się dwa parki krajobrazowe: Orlich Gniazd i Dolinki Krakowskie wraz z otuliną. Ponadto na terenie gminy leży rezerwat przyrody Pazurek oraz część obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 Jaroszewiec PLH120006. Olkusz wpisuje się zatem w dwa OSI na poziomie regionalnym.

Rysunek 2 OSI - Obszar transformacji energetycznej - Małopolska Zachodnia, z uwzględnieniem położenia miasta Olkusz

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Rysunek 3 OSI - Obszary prawnie chronione, z uwzględnieniem położenia miasta Olkusz

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do *przepisu* wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. 3. 4) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559).*”

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Olkusz została przedstawiona za pomocą dwóch map: map uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

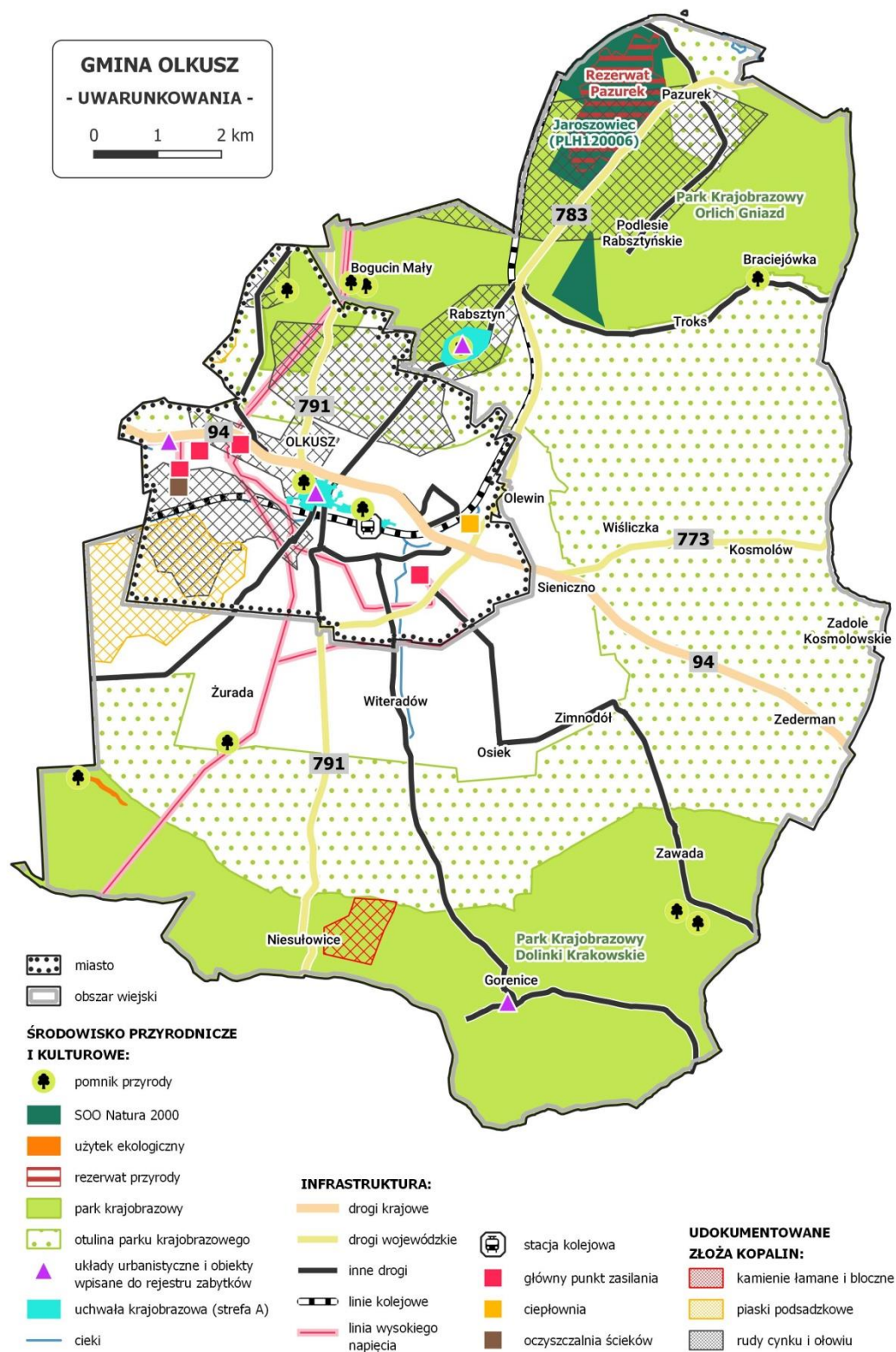
Mapa uwarunkowań jest analizą kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunek rozwoju gminy. Przedstawia układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego, zasoby dziedzictwa historycznego i kulturowego, obszary wymagające ochrony.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje ogólne kierunki rozwoju przestrzennego gminy, obszary problemowe oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Mapa ma charakter schematyczny i może przedstawiać projektowane kluczowe inwestycje, strefy aktywności gospodarczej, obszary doposażenia w infrastrukturę techniczną, obszary rewitalizacji. Mapa przedstawia podstawowe strefy funkcjonalne wyznaczone w *Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy*.

W granicach gminy Olkusz wyznaczono trzy obszary: Obszar I związany z rozwojem funkcji miejskich Olkusza, Obszar II obejmujący tereny wsi gminy oraz pozostałą część terenów leżących w granicach miasta, Obszar III stanowiący strefę leśną. W obrębie obszarów ustalono podział na strefy:

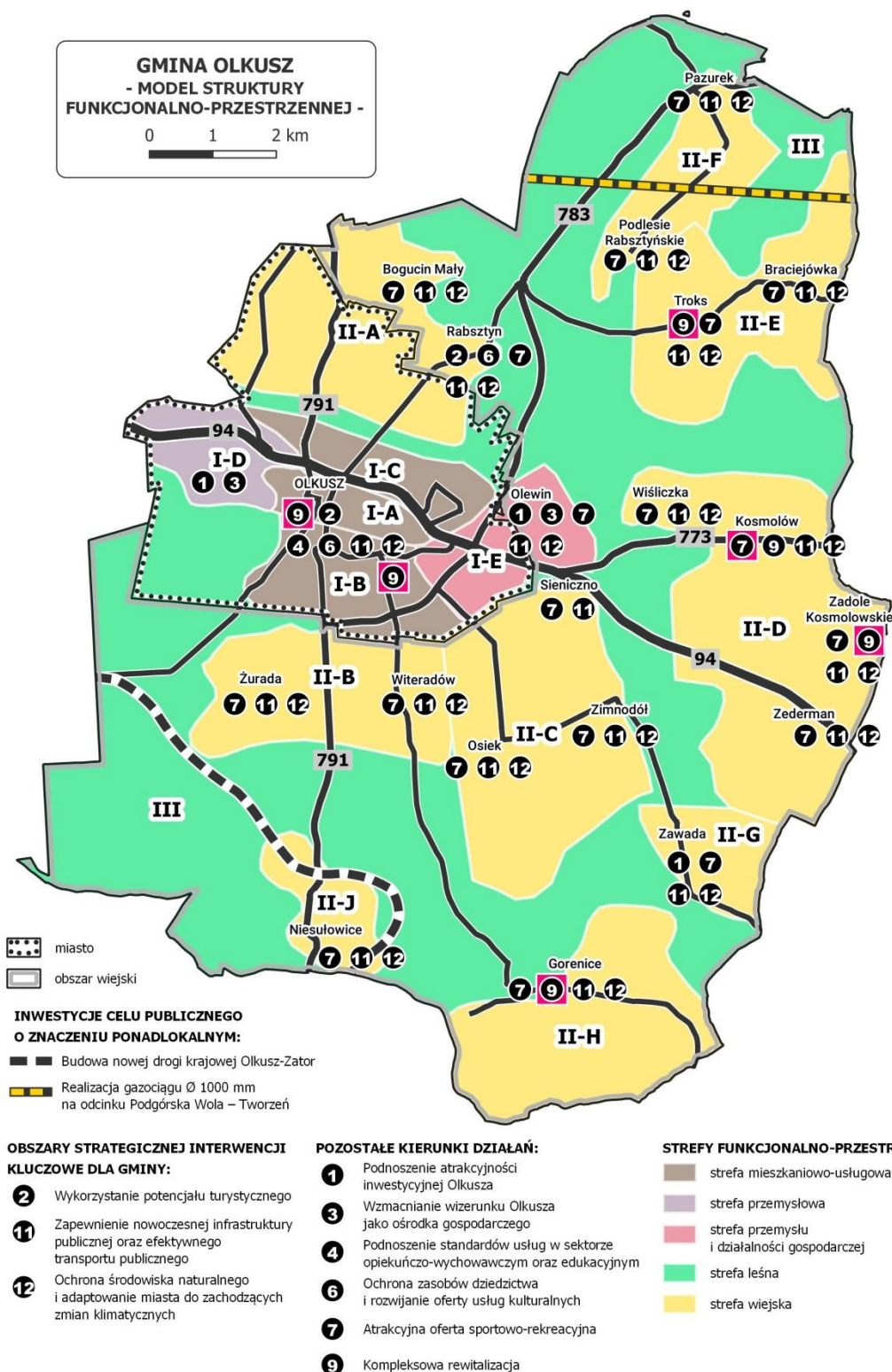
- I-A, I-B, I-C – strefy mieszkaniowo-usługowe
- I-D – strefa przemysłowa
- I-E – strefa przemysłu i działalności gospodarczej
- II-A – północna część miasta oraz wsie: Bogucin Mały i Rabsztyn
- II-B – wsie: Żurada, Witeradów
- II-C – wsie: Osiek, Zimnodół
- II-D – wsie: Kosmolów, Zederman, Wiśliczka, Kogutek, Zadole Kosmolowskie
- II-E – wsie: Troks, Braciejówka
- II-F – wsie: Podlesie, Pazurek
- II-G – wieś Zawada
- II-H – wieś Gorenice
- II-J – wieś Niesułowice
- III – strefa leśna obejmująca kompleksy leśne

Rysunek 4 Model uwarunkowań przestrzennych Olkusza

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Olkusza

Źródło: opracowanie własne

5. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych

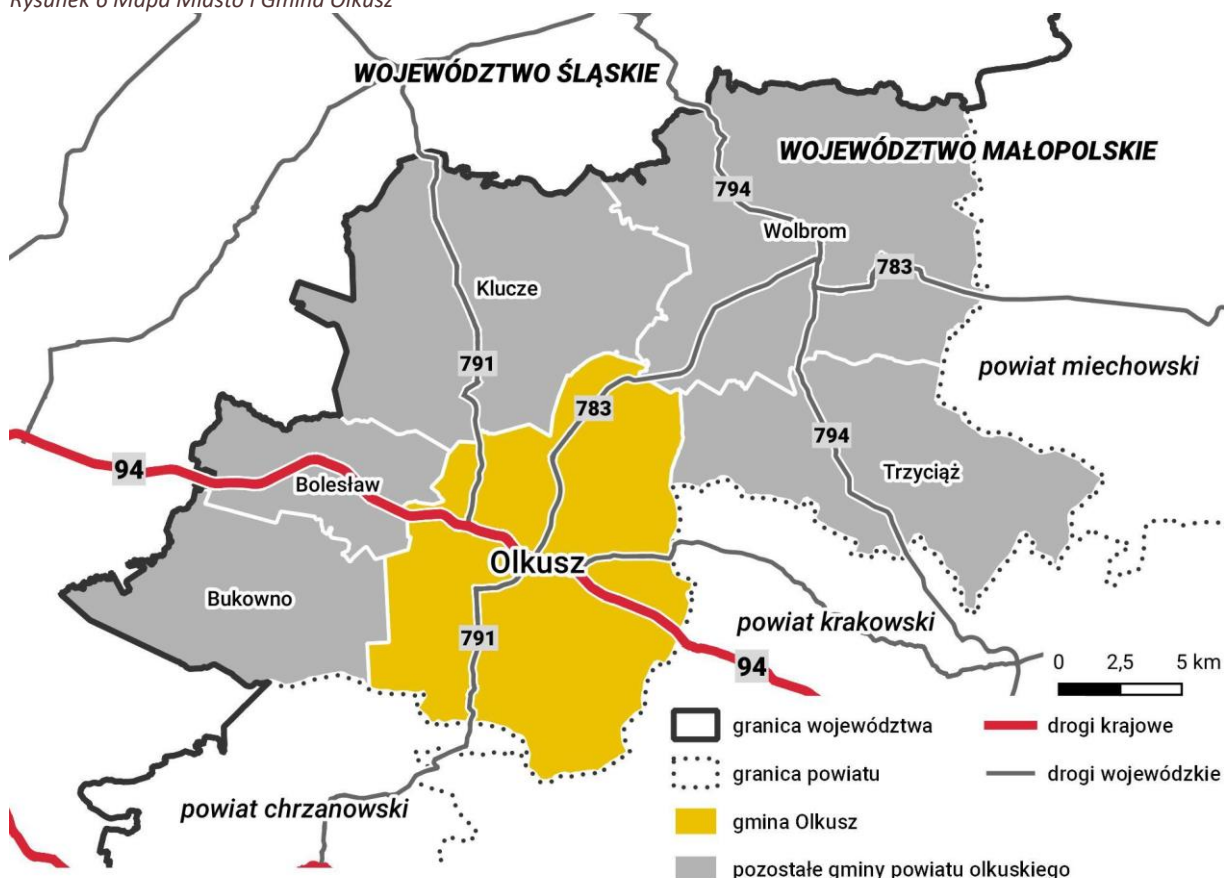
Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057.)”, który znajduje się w Art. 10e. 3.

Ogólna charakterystyka gminy

Miasto i Gmina Olkusz jest położona w województwie małopolskim w połowie drogi pomiędzy Krakowem a Katowicami. Gmina zajmuje powierzchnię ponad 151 km², przy czym część miejska to 25,63 km². Warto tu zaznaczyć, że jest jedną z większych pod względem powierzchni gmin w województwie (10. miejsce). Miasto Olkusz jest jednym z głównych ośrodków miejskich regionu – obecnie szósty pod względem ludności małopolskim miastem. Pełni funkcję stolicy powiatu olkuskiego. Geograficznie gminę wyróżnia położenie w samym sercu Jury Krakowsko-Częstochowskiej na Wyżynie Olkuskiej.

Rysunek 6 Mapa Miasto i Gmina Olkusz

Źródło: opracowanie własne

Gminę charakteryzuje bardzo rozbudowana struktura jednostek pomocniczych. Łącznie stanowi ją 20 sołectw oraz 10 osiedli. Z jednej strony odzwierciedla ona zróżnicowany charakter gminy oraz jej rozpiętość terytorialną, z drugiej może przekładać się na możliwość budowania inicjatyw lokalnych, współzarządzania miastem przez mieszkańców czy wreszcie aktywnej partycypacji.

Rysunek 7 Mapa Jednostki organizacyjnej Miasta i Gminy Olkusz

Źródło: opracowanie własne

W kolejnych rozdziałach przedstawiono analizę danych zastanych oraz badań ankietowych, jakie przeprowadzono na wstępnym etapie opracowania diagnozy. W tym miejscu należy zauważyć, że skupiono się przede wszystkim na prezentacji wniosków z przeprowadzonych analiz. Zasób posiadany przez gminę jest obecnie co roku szczegółowo opisywany w ramach Raportu o stanie gminy, którego przygotowanie jest obowiązkiem ustawowym. W związku z tym w celu uniknięcia powielania danych zdecydowano się na szczegółową analizę dostępnych informacji i ich prezentację opatrzoną stosownymi wnioskami i komentarzami.

Wnioski z diagnozy

Ludność

Procesy demograficzne to obecnie największe wyzwania dla lokalnych samorządów w Polsce. Problemy związane ze spadkiem liczby mieszkańców, starzeniem się lokalnej społeczności dotyczą prawie wszystkich gmin. Jednocześnie mają one bardzo ograniczone możliwości realnego wpływania na te czynniki, będące konsekwencją zmian cywilizacyjnych. Analiza demograficzna ma przede wszystkim odpowiedzieć na pytanie, jakie zmiany w zakresie świadczonych usług muszą zostać przeprowadzone by w realny sposób odpowiadały one potrzebom mieszkańców. Poniżej przedstawiono główne wnioski:

1. Olkusz w 2010 r. przestał być miastem o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. osób. W praktyce miało to miejsce wcześniej w związku z niedoskonałościami systemu statystyk publicznych. Niemniej ta zmiana ma nie tylko wymiar symboliczny, ale również pokazuje tendencję obserwowaną w gminie, którą zgodnie z danymi GUS w 2020 r. zamieszkiwało 48 206 osób. Dane gminnej ewidencji ludności z tego samego roku mówią o liczbie 46 886 osób (różnica ta jest standardowa, występuje we wszystkich gminach w Polsce). Przyjść jednocześnie należy, na podstawie składanych deklaracji śmieciowych, że liczba faktycznie zamieszkujących Olkusz jest jeszcze niższa – o około 2-3 tys. mieszkańców.
2. Sytuacja demograficzna gminy kształtuje się w sposób zróżnicowany na terenie miejskim i wiejskim. W mieście obserwowany jest systematyczny spadek ludności (przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców obszarów wiejskich). Taka migracja wewnętrzna jest procesem naturalnym i związanym ze zmianami cywilizacyjnymi, jak również rosnącą zamożnością społeczności lokalnej, wybierającej mieszkanie w domu indywidualnym zlokalizowanym na obszarze wiejskim. Proces taki ma jednak negatywny wpływ na koszty funkcjonowania miasta – jego rozlewanie się zwiększa znacząco koszty budowy i utrzymania infrastruktury technicznej, zapewnienie edukacji, opieki przedszkolnej, komunikacji publicznej itp.
3. Spadek liczby mieszkańców wynika bezpośrednio z ujemnego przyrostu naturalnego oraz salda migracji. W okresie ostatnich kilku lat przyrost naturalny w gminie spadł z poziomu 0,0 w 2016 r. do -4,0 osób na 1 000 ludności w 2020 r. Tendencja ta jest analogiczna do obserwowanej w powiecie olkuskim. Przyjść należy, iż wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie w kolejnych latach, będzie kształtował się na poziomie ujemnym, ale jeśli tylko zakończy się okres pandemii powinien oscylować na poziomie około -2 osób na 1 000 ludności, czyli około 50% niższym niż obecnie.

4. Saldo migracji to zdecydowanie najbardziej niekorzystny czynnik wpływający na sytuację demograficzną w gminie. Jego wartość w 2020 r. wyniosła -5,3 na 1 000 ludności i choć przełamała trend spadkowy obserwowany od lat, to jak można przypuszczać, wynika to ze zmniejszenia mobilności ludności (związanej z pandemią). Warto tu zauważyć, że ujemne saldo migracji w dużo mniejszym zakresie dotyczy powiatu olkuskiego, a małopolska jest częściej miejscem osiedlania się niż regionem, z którego się wyjeżdża. Przeciwdziałanie emigracji mieszkańców to na ten moment najważniejsze wyzwanie dla lokalnego samorządu, zwłaszcza poprzez budowanie jakości życia mieszkańców oraz wspieranie powstawania atrakcyjnego rynku pracy.
5. Struktura wieku mieszkańców obrazuje przede wszystkim znaczący spadek ludności w wieku od 15 do 24 r.ż. co w przyszłości przełoży się na jeszcze mniejsze zastępowanie pokoleń. Nieznaczny wzrost urodzeń w ostatnich latach nie jest w stanie zrównoważyć jednoczesnego starzenia się społeczności lokalnej, która w gminie ma ponadnormatywny charakter.
6. W demografii Olkusza widoczny jest systematyczny proces starzenia się społeczeństwa. Analiza danych o ekonomicznych grupach wiekowych wskazuje na utrzymywanie się grupy w wieku przedprodukcyjnym na podobnym poziomie w ostatnim okresie, a nawet nieznacznym wzroście. Sytuacja w tym zakresie jest zbliżona do obserwowanej w powiecie olkuskim i niestety gorsza niż w całym województwie. Jednocześnie jednak rośnie i to znacząco grupa osób w wieku poprodukcyjnym, przy czym w 2016 r. ich udział wyniósł w populacji 21,6%, a w 2020 aż 25,3%. Dla Małopolski wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 20,7%, co wyraźnie pokazuje skalę problemu w gminie. Jeszcze wyraźniej obrazuje to rosnący odsetek osób w wieku powyżej 65 roku życia. Stanowią one 20,7% mieszkańców, gdy w 2016 r. było to 17%. Powagę sytuacji podkreśla ponownie porównanie z województwem, które poziom zbliżony do 17% osiągnęło dopiero w 2020 r. Starzenie się lokalnej społeczności będzie miało w najbliższym czasie olbrzymi wpływ na sytuację finansową zarówno po stronie spadku dochodów, jak i wzrostu wydatków gminy. Wpłynie również na konieczność zmiany zakresu i sposobu świadczenia usług publicznych w gminie.
7. Kolejnym ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój miasta jest malejąca grupa osób w wieku produkcyjnym. Obecnie kształtuje się ona na poziomie już wyraźniej poniżej 60% udziału w populacji, tj. 57,8% w 2020 r. Wskaźnik ten jest niższy niż powiecie i województwie. Kapitał ludzki to obecnie podstawowy czynnik konkurencji. Olkusz staje przed wyzwaniem jakim jest „drenaż umysłów”, głównie na rzecz metropolii krakowskiej oraz aglomeracji górnośląskiej.

Edukacja i kultura

Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców i podejmowania decyzji o pozostaniu w danym miejscu zamieszkania ważnymi elementami jest jakość i dostęp do edukacji oraz oferty kulturalnej. Poniżej scharakteryzowano system edukacji i sytuację w obszarze kultury w gminie. Kluczowe wnioski przedstawiono poniżej:

1. Oświata i wychowanie stanowią ponad 30% budżetu gminy po stronie wydatków. Wydatki te mają największy udział w budżecie. Subwencja oświatowa otrzymana przez gminę w 2020 roku utrzymała się niemal na takim samym poziomie co w roku 2019 (wzrost o 0,24%) i nadal nie pokrywa nawet wynagrodzeń dla nauczycieli.
2. W roku szkolnym 2020/21 Gmina Olkusz prowadziła: 11 szkół podstawowych, w tym 4 wiejskie, 7 przedszkoli, 1 zespół szkolno-przedszkolny z oddziałami Integracyjnymi, 3 zespoły szkolno - przedszkolne wiejskie. Oferta publiczna jest dodatkowo wzbogacona przez podmioty prywatne. Warto zwrócić uwagę na bardzo rozbudowany system oświatowy, co przekłada się z jednej strony na dużą dostępność, a z drugiej na jego wysokie koszty utrzymania.
3. Gminę wyróżnia w skali województwa i powiatu dostępność żłobków oraz przedszkoli. Ma to bezpośrednie przełożenie na wysokie wskaźniki dzieci objętych opieką w żłobkach – 15,5% w 2020 r. i aż 17,4% w 2019 r. (zakładać należy, iż niższy wskaźnik w 2020 r. jest efektem pandemii) oraz wychowaniem przedszkolnym – 94,5% w 2020 r. (również nieznaczny spadek wynikający z pandemii). Wskaźniki te są na poziomie wyższym (żłobki) lub zbliżonym (przedszkola), do danych dla województwa. Uwagę zwraca szczególnie dynamiczny wzrost populacji dzieci do lat 3 znajdujących opiekę w żłobkach, który w 2016 r. wynosił 6,7%, a w 2019 r., jak wspomniano, już 17,4%. Zmiany cywilizacyjne takie jak szybszy powrót do pracy, pracujący dziadkowie, większa mobilność zawodowa czy częstsze zmiany zamieszkania przekładają się na rosnące potrzeby w tym zakresie. Są one coraz częściej zaspakajane w gminie.
4. Współczynnik skolaryzacji w gminie kształtując się na poziomie 96,9% wskazuje, że mieszkańcy wybierają lokalne szkoły jako miejsce edukacji dla dzieci. Wskaźnik ten jest wyższy niż średnia dla powiatu olkuskiego i województwa małopolskiego. Wybór edukacji podstawowej w gminie wynika zapewne z wysokiej jakości kształcenia, którą obiektywnie ocenia egzamin 8-klasisty. Osiągane w gminie wyniki są każdego roku na poziomie zbliżonym do wojewódzkiego z języka polskiego i matematyki, a nawet wyższe z języka angielskiego. Jednocześnie są one lepsze od wyników ogólnopolskich – w 2021 w przypadku matematyki i języka polskiego o 4 pp., języka angielskiego o blisko 7 pp. Dodatkowym czynnikiem motywującym do edukacji w gminie jest zakres inwestycji w infrastrukturę szkolną oraz sportową.

5. Ważnym elementem rozwijającym szanse edukacyjne jest również poziom nauczania w szkolnictwie średnim. W tym zakresie miarodajną oceną są wyniki matury. Ze względu na rozległość możliwości wyboru zdawanych przedmiotów skupiono się na trzech egzaminach na poziomie podstawowym. Wyniki w tym zakresie w odniesieniu do osiągniętych w regionie są zróżnicowane. W 2021 r. słabiej wypadł egzamin z języka polskiego, nieznacznie lepiej z matematyki i nieznacznie słabiej z języka angielskiego. Ogólnie wyniki te mieszczą się w średniej ogólnopolskiej.

Dodatkowej analizie poddano kwestie związane z kulturą, jej dostępnością, jak również wydatkami ponoszonymi w tym obszarze. Podkreślić należy, iż jest to dziedzina, która w części umyka statystykom, jednakże warto poddawać ją obiektywnym ocenom, ponieważ ma istotny wpływ na budowanie lokalnego kapitału społecznego i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej.

1. Miarą uczestnictwa w kulturze jest poziom czytelnictwa w gminie. Pomijając 2020 r. kiedy to biblioteki przez pewien czas były zamknięte, w gminie, przybywa czytelników i wypożyczeń księgozbioru. Jest to zmienna świadcząca o pozytywnych efektach działaniach lokalnej biblioteki, ale również wysokiej jakości kapitału społecznego.
2. Wydatki budżetowe na kulturę ocenić można następująco:
 - a. W zakresie bibliotek i ośrodków kształtują się od lat na zbliżonym poziomie.
 - b. W zakresie ochrony zabytków widoczne w wydatkach są duże inwestycje związane z pracami konserwatorskim i zabezpieczającymi Zamku w Rabsztynie i Rewitalizacją kwartału królewskiego w Olkuszu oraz utworzeniem multimedialnej trasy turystycznej w podziemiach ratusza.

Pomoc społeczna

System pomocy społecznej jest jednym z najważniejszych i jednocześnie najbardziej kosztochłonnych zadań gminy. Z racji wielkości miasta i gminy Olkusz system ten jest rozbudowany i obsługuje znaczącą liczbę mieszkańców. Poniżej przedstawione zostały główne wnioski z przeprowadzonych analiz. Podkreślić należy, iż powszechność systemu pomocy społecznej pozwala na wyprowadzanie wniosków dotyczących ogólnej sytuacji społecznej oraz poziomu zamożności lokalnej społeczności w gminie.

1. System pomocy społecznej w gminie wspierał w 2020 roku blisko 2 tys. osób i łącznie 826 rodzin. Pokazuje to zakres prac, jakie wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Olkuszu.
2. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy systematycznie poprawia się. Liczba rodzin czy mieszkańców objętych środowiskową pomocą społeczną systematycznie zmniejsza się. Wskaźnik liczby beneficjentów tego wsparcia w formie materialnej lub innej spadł z poziomu

284 na 10 tys. ludności w 2016 r. do 175 w 2020 r. Jednocześnie, co koniecznie należy podkreślić, wskaźnik ten w omawianym okresie był zawsze wyraźnie niższy niż miało to miejsce powiecie olkuskim oraz województwie małopolskim. Wydaje się, jednak, że w dużej mierze wynikało to z charakterystyki regionu.

3. W zakresie udzielanych świadczeń pieniężnych zaobserwować można dwie tendencje. Pierwsza z nich związana jest ze spadkiem liczby rodzin, które takie wsparcie otrzymują, co dodatkowo wspiera wniosek o poprawie sytuacji społeczno-ekonomicznej w gminie. Po drugie, pomimo spadku liczby wspieranych rodzin, systematycznie rośnie kwota udzielanego wsparcia – w okresie od 2016 r. do 2020 r. o ponad 0,5 mln zł. Oznacza to, że oferowane wsparcie finansowe jest urealniane i przynajmniej w teorii bardziej adekwatne do potrzeb.
4. Warto przyrzeć się dodatkowo zmianom, jakie zachodzą w zakresie oferowanego wsparcia finansowego. Przede wszystkim powoli zmianie podlega struktura wsparcia. Maleją systematycznie kwoty udzielanych zasiłków stałych, na rzecz zwiększania znaczenia zasiłków okresowych i celowych. W części zmiany te wynikają z ogólnych regulacji prawnych, niemniej tendencja ta obrazuje ogólną politykę skupiania się na wsparciu w kryzysie, a nie uzależnianiu pewnych grup od stałego wsparcia. Tendencję tą należy określić jako korzystną. Widoczna jest ona również w strukturze ilościowej klientów pomocy społecznej. W grupie tej co raz mniej osób otrzymuje zasiłek stały (spadek z 241 os. w 2016 r. do 174 w 2020 r.) oraz zasiłek okresowy (spadek odpowiednio z 1070 do 618 osób, czyli o ponad 40%). Jednocześnie o ponad 50% wzrosła liczba osób wspartych zasiłkiem okresowym w 2020 r. – tu należy zaznaczyć, że w części wynikało to z negatywnych zjawisk społecznych będących efektem pandemii.
5. System pomocy społecznej to jednak przede wszystkim ludzie otrzymujący wsparcie. Z punktu widzenia gminy konieczne jest zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji. Głównym powodem przyznania pomocy w gminie jest niepełnosprawność, która ma wpływ na wiele sfer życia. Na zbliżonym poziomie znajduje się ubóstwo oraz bezrobocie, a niewiele mniej osób otrzymywało pomoc w rezultacie długotrwałej lub ciężkiej choroby. Warto tu podkreślić, iż w części wsparcie mogło wynikać z pandemii w 2020 r.
6. Podsumowując, należy podkreślić, iż sytuacja społeczno-ekonomiczna w gminie znacząco poprawiła się w ostatnim okresie, co jest efektem z jednej strony dobrej sytuacji gospodarczej, z drugiej transferów w ramach programów społecznych. Struktura wsparcia oraz jego charakter wskazuje, iż jest ono kierowane do grup, które są w szczególnie trudnej sytuacji, zwłaszcza osób niepełnosprawnych oraz ciężko lub przewlekłe chorych. Zakładać należy, iż sytuacja demograficzna w gminie w ciągu najbliższych kilku lat spowoduje zwiększenie

wydatków na system pomoc społecznej dla osób starszych oraz obciążonych różnymi chorobami, w tym niepełnosprawnością. Będzie to bezpośrednim efektem dalszego zwiększania się grupy osób w wieku poprodukcyjnym.

Przedsiębiorczość

Lokalna gospodarka jest kluczowym elementem budowania zamożności lokalnego samorządu, rozumianego jako wspólnota wszystkich mieszkańców. Dodatkowo w przypadku gminy Olkusz udział w podatkach od osób fizycznych stanowi bardzo ważny wpływ do budżetu. Tym samym aktywność inwestycyjna, czy np.: zdolność do ponoszenia wydatków na edukację, które nie znajdują pokrycia w subwencji, w dużej mierze zależą od dynamiki wzrostu gospodarczego. Poniżej przedstawiono główne wnioski z analizy, ale w tym miejscu podkreślić należy, iż pomimo negatywnego dla gospodarki roku 2020, lokalne firmy poradziły sobie dość dobrze z tą sytuacją.

- 1.** Liczba podmiotów gospodarczych systematycznie rośnie w gminie. W 2020 r. po raz pierwszy przekroczyła 6 000. Oczywiście, tak jak ma to miejsce w całym kraju, dominują tu osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których zarejestrowanych było 4 680. Opisana sytuacja świadczy z jednej strony o systematycznym rozwoju lokalnej gospodarki, z drugiej strony o tym, że bazuje ona na mikro i małych firmach, a więc przede wszystkim aktywności gospodarczej mieszkańców.
- 2.** Dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych jednak hamuje, o czym świadczy malejąca liczba zakładanych firm. Jest ona jednak ciągle wyższa niż liczba podmiotów wyrejestrowywanych. Dodatkowo dynamika wzrostu jest wyższa niż ma miejsce średnio w powiecie olkuskim i na poziomie zbliżonym do wskaźnika wojewódzkiego.
- 3.** Również przy omawianiu sytuacji gospodarczej zauważyć należy niepokojące tendencje demograficzne w gminie. Gdy podda się analizie wiek przedsiębiorców to okazuje się, że najwięcej z nich mieści się w przedziale pomiędzy 36 a 45 rokiem życia. Przedsiębiorczość ludzi młodych jest na zbyt małym poziomie by zapewnić zastępowalność firm, których właściciele będą w wieku emerytalnym. W statystyce wieku przedsiębiorców należy również zwrócić uwagę, że w gminie pojawi się problem następców prawnych w prowadzeniu działalności gospodarczej. Najstarszy olkuski przedsiębiorca ma 91 lat.
- 4.** Odnosząc poziom przedsiębiorczości do sytuacji w powiecie i regionie, zwraca przede wszystkim uwagę wyższa przeciętna liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 971 os. (wzrost od 2016 r. o 75 os.). Podkreśla to znaczenie najmniejszych firm dla

lokalnej gospodarki i konieczność podejmowania działań zapewniających im wsparcie oraz ułatwienia w prowadzeniu działalności, zwłaszcza w okresie pandemii i bezpośrednio po nim.

5. Struktura podmiotów wpisanych do rejestru REGON wskazuje wprost, że Olkusz jest lokalnym centrum, gdzie dominuje handel hurtowy i detaliczny (najliczniejsza sekcja – 1781 podmiotów w 2020 r.) oraz duże znaczenie odgrywa świadczenie usług profesjonalnych (sekcja M – 531 podmiotów). Ważne dla lokalnej gospodarki jest budownictwo (701 firm). Przypuszczać można, iż działa ono nie tylko na lokalnym rynku, ale również obsługuje aglomeracją śląską i metropolię krakowską. Ważnym elementem wpisującym się w tradycje Olkusza jest przetwórstwo przemysłowe (630 podmiotów). Liczebność branży świadczy o dużym potencjale rozwojowym oraz, w świetle zachodzących zmian gospodarczych, o rosnącym znaczeniu jako pracodawcy na lokalnym rynku. Produkcja na miejscu, uniezależnienie od globalnych łańcuchów dostaw to czynniki, które mogą przyczynić się do wykorzystania tego lokalnego potencjału.
6. Podsumowując, należy zauważyć, że gminę wyróżnia wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Atutem jest korzystna lokalizacja w pobliżu dwóch dużych ośrodków gospodarczych, z którymi gmina jest dobrze skomunikowana. Utrzymanie poziomu przedsiębiorczości jest jednym z kluczowych wyzwań dla lokalnego samorządu, co przełoży się na utrzymanie wysokiej bazy podatkowej.

Rynek pracy

Analizę sytuacji gospodarczej uzupełniają dane dotyczące rynku pracy, pokazujące z jednej strony liczbę miejsc pracy i ich jakość, a z drugiej grupę osób, które mają trudności z funkcjonowaniem na nim. Główne wnioski zaprezentowano poniżej:

1. Liczba pracujących w gminie systematycznie rosła do roku 2019, co znajdowało bezpośrednie przełożenie na spadającą liczbę osób bezrobotnych. Tym samym beneficjentem poprawy sytuacji gospodarczej w gminie byli jej mieszkańcy, którzy mogli znaleźć pracę.
2. W zakresie danych GUS analiza miejsc pracy obejmuje wyłącznie podmioty gospodarcze o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Powoduje to, że wskaźnik zatrudnienia w gminie jest niższy niż ma to miejsce w powiecie olkuskim i województwie małopolskim. W omawianej jednostce dominują, jak pokazano w poprzednim rozdziale, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które w większości nie generują miejsc pracy.
3. Dane z rynku pracy z 2021 r. jako jedyne pokazują wpływ pandemii COVID-19 na lokalną gospodarkę. Po okresie systematycznego wzrostu liczby miejsc pracy i spadku bezrobocia,

tendencja ta odwróciła się i liczba miejsc pracy w gminie nieznacznie spadła do poziomu z 2016 r. Zmiany te miały niewielkie natężenie i jak pokazują dane Powiatowego Urzędu Pracy w Olkuszu na koniec października 2021 r. liczba bezrobotnych wyniosła 1506 os., w tym 761 kobiet. Jak można przypuszczać w okresie obowiązywania ograniczeń w prowadzeniu części działalności gospodarczej podmioty dokonywały zwolnień. Po tym okresie odbudowały one w większości poprzedni poziom zatrudnienia.

4. Analiza struktury bezrobocia pokazuje na zjawiska podobne, do tych które obserwujemy w całym kraju:
- a. Nieznacznie częściej osobami bezrobotnymi w gminie są kobiety. Na przestrzeni ostatnich lat różnica ta systematycznie maleje.
 - b. Wykształcenie ma bezpośredni wpływ na ryzyko zostanie bezrobotnym. Od 2015 r. wyraźnie widoczna jest w tym zakresie zmiana strukturalna. Systematycznie rośnie odsetek osób bez pracy z wyższym wykształceniem, a maleje z zasadniczym zawodowym. Bezrobotni z wyższym wykształceniem na koniec 2020 r. stanowili aż 17,1% ogólnej liczby zarejestrowanych w PUP.
 - c. W gorszej sytuacji na rynku pracy są osoby, których wykształcenie jest bardzo niskie – gimnazjalne lub niższe. Stanowią oni około 20% populacji bezrobotnych. Poziom ten utrzymuje się na stałym poziomie. W przypadku tej grupy podstawowym problemem w poszukiwaniu zatrudnienia jest brak jakichkolwiek kwalifikacji.
 - d. W najgorszej sytuacji – stanowiąc największą grupę wśród osób bezrobotnych – są osoby z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym. Stanowią one około 30% bezrobotnych, a wskaźnik ten utrzymuje się na stałym poziomie. W praktyce są to osoby o zbyt niskich kwalifikacjach. Nie posiadają kwalifikacji czysto zawodowych nabywanych w ramach zasadniczej szkoły zawodowej ani też kwalifikacji potwierdzanych dyplomem wyższej uczelni. Poprawa ich pozycji na rynku pracy zwykle wymaga przekwalifikowania, co jest procesem trudnym, długotrwałym i kosztochłonnym.
 - e. Analiza czasu pozostawania bez pracy przez klientów PUP wskazuje na niepokojące zjawisko zwiększania się grup bezrobotnych pozostających bez zatrudnienia w okresie od 6-12 i 12-14 miesięcy. Oznacza to zwiększanie się grupy, które będzie miała trudności w powrocie na rynek pracy. Osoby te są zagrożone bezrobociem długoterminowym, z którego szczególnie trudno wyjść. Jednocześnie maleje udział wśród niezatrudnionych do 3 miesięcy, co świadczy o chłonności rynku pracy i z drugiej strony pozbawionych pracy powyżej 24 miesięcy. Przy czym zmiana w tej ostatniej grupie rzadko wynika ze znalezienia pracy, a częściej wyrejestrowania z innych powodów.

- f. Struktura wieku bezrobotnych wskazuje na dominację osób w wieku 35-44 lat w 2020 r. W 2015 r. sytuacja wyglądała odmiennie, grupą najliczniejszą była mieszcząca się w przedziale 25-34 lat. Prawdopodobnie mówimy tu ciągle o tej samej grupie osób, które w związku z upływem czasu zostały przeniesione do grupy odpowiadającej jej wiekowi. Podobna sytuacja dotyczy bezrobotnych w wieku 45-54 lat. W omawianym okresie nieznacznie wzrosła grupa osób w wieku przedemerytalnym 60-64. Uznać to należy za zjawisko szczególnie niekorzystne. Powrót osób w tym w wieku na rynek pracy udaje się bardzo rzadko.
 - g. Staż pracy również wyraźnie różnicuje osoby bezrobotne. Sytuacja w tym zakresie zmienia się jednak na przestrzeni ostatnich lat. Deficyt pracowników powoduje, że osoby bez doświadczenia zawodowego łatwiej znajdują zatrudnienie i w praktyce. Rynek stosunkowo szybko oferuje im prace, co przekłada się na niższe niż miało to miejsce w 2015 r. bezrobocie w grupie bez doświadczenia zawodowego - spadek z 17,2% w 2015 do 11,3% w 2020 r. Największy wzrost odnotowano natomiast w grupie ze stażem od 1 do 5 lat, czyli z ciągle niewielkim stażem zawodowym.
5. Jak wskazano wcześniej dane z rynku pracy de facto jako jedyne pokazują wpływ na lokalną gospodarkę pandemii Covid 19. Analiza najświeższych danych za październik 2021 r., pomimo ich ograniczonego charakteru, który wynika z prowadzenia statystyki publicznej za okresy miesięczne, pokazuje, że lokalna gospodarka na ten moment dobrze poradziła sobie z tym trudnym okresem. Przełoży się to na odtworzenie miejsc pracy i utrzymanie zatrudnienia i bezrobocia na poziomie przedpandemicznym.

Infrastruktura sieciowa i ochrona środowiska

W rozdziale skupione się przede wszystkim na dostępie do infrastruktury sieciowej, jak również zmiennych związanych z ochroną środowiska, odpadami itp. Starano się opisać zróżnicowanie wewnętrzne gminy w tym zakresie, uwzględniając część miejską i wiejską. Dodatkowo uznano, iż konieczna jest prezentacja wydatków związanych z obsługą infrastruktury komunalnej, jako ważnej składowej budżetu gminy. Wskazać tu należy:

1. Dostęp do infrastruktury sieciowej różnicuje się w gminie ze względu na część wiejską oraz miejską. Różnica taka jest naturalna i tożsama z występującą w podobnych gminach. Związane to jest przede wszystkim z kosztami i opłacalnością tego typu inwestycji na obszarach wiejskich.
 - a. Gmina jest praktycznie w całości zводociągowana. Zarówno na terenie miasta, jak i obszarze wiejskim z sieci korzysta 99,9% mieszkańców.

- b. Odmienne wygląda sytuacja w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej. O ile w mieście wskaźnik korzystających mieszkańców kształtuje się na poziomie 92,1%, to już na obszarze wiejskim tylko 11,8%. Wskaźnik dla całej gminy wynosi 69,9% i jest wyższy niż w regionie małopolskim i powiecie olkuskim. Zauważyć tu trzeba, że inwestycje w sieć kanalizacyjną są szczególnie drogie i trudne technicznie, jednakże ambicje turystyczne gminy, jak również wzrost liczby jej mieszkańców na obszarze wiejskim wskazują, iż inwestycje w tym zakresie są koniecznością. Przyczynią się one również do podniesienia jakości ochrony środowiska w gminie.
 - c. Dostępność sieci gazowej w gminie jest duża i wynosi 85,9%. Jest ona zróżnicowana i o ile w mieście wynosi 92,3%, to już na terenie wiejskim tylko 69,2. Trzeba tu jednak wyraźniej podkreślić, iż wskaźnik dla terenu wiejskiego jest wyższy niż wykazany dla powiatu olkuskiego i kształtuje się na poziomie zbliżonym do odnotowanego w województwie. Taki poziom zgazyfikowania może w sposób realny przełożyć się na poprawę stanu powietrza poprzez szersze wykorzystanie pieców gazowych, jak źródła ciepła.
- 2. Jedną z miar pozwalających na ocenę świadomości społecznej w obszarze środowiska jest zużycie wody przez mieszkańców. W gminie odnotowuje się systematyczny wzrost zużycia wody pitnej. Czynniki te należy traktować jako niepokojące, nawet jeśli średnie zużycie jest wyraźniej niższe niż w przypadku całego regionu. Zarządzania zasobami wodnymi jest jednym z kluczowych wyzwań stojących przed samorządami w Polsce.
- 3. Drugim analizowanym obszarem jest gospodarka odpadami. W tym zakresie zwraca uwagę przede wszystkim spadek ilości zmieszanych odpadów komunalnych odnotowany w gminie (powrót do poziomu z 2019 r.). Jak można przypuszczać wynika on w dużej mierze ze zwiększenia udziału odpadów segregowanych w gminie z poziomu 24,3% do 35,8% w ciągu zaledwie 2 ostatnich lat. Wskaźnik ten jest dalej niższy niż w powiecie i województwie. Jak można przypuszczać jego poprawa wiąże się przede wszystkim ze zwiększeniem kosztów obsługi systemu gospodarki odpadami w gminie. Wspomniane wydatki dotyczące gospodarki odpadami wzrosły do poziomu 11,2 mln w 2020 r. Wiąże się to z radykalnym podniesieniem opłaty za odbiór odpadów (upraszczając system odpadów musi się bilansować – wpłaty mieszkańców pokrywają koszty obsługi systemu, w wypadku gminy opłaty podniesiono 1.11.2019 r., swoje pełne konsekwencje księgowe podwyżka miała dopiero w roku następnym).
- 4. Wydatki na gospodarkę komunalną w mieście od lat nieznacznie, ale systematycznie rosną. Wyjątkiem jest tu gospodarka ściekowa i ochrona wód (spadek wydatków w 2020 r. wynika

z mniejszych inwestycji) oraz utrzymanie zieleni (wzrost w 2019 i następnie spadek w 2020 r. wiąże się z ponoszonymi inwestycjami).

Analiza sytuacji finansowej gminy

Analiza budżetu miasta i gminy Olkusz ma na celu pokazanie sytuacji budżetowej miasta oraz zmian, jakie w nim zaszły na przestrzeni od 2016 r. Analiza sytuacji finansowej obejmuje okres krótszy niż w przypadku pozostałych analiz ponieważ uwzględnić musi zmiany w sposobie księgowania części dochodów oraz wydatków, które dokonały się w ostatnim okresie czasu. Główne wnioski z przeprowadzonej analizy przedstawiono poniżej (dla ułatwienia odbioru w warstwie prezentacyjnej zaokrąglono kwoty do mln zł):

1. Dochody gminy w 2020 r. wyniosły 246 mln i były o blisko 86 mln wyższe niż w 2016 roku (wzrost o ponad 50%). Zmiana ta ilustruje dwie podstawowe zmienne, które mają wpływ na budżet gminy. Po pierwsze został on powiększony o dział Rodzina, który obejmuje między innymi programy 500+ czy 300+. Znacząco zwiększyły one wielkość budżetu. Po drugie gmina systematycznie do okresu pandemii zwiększała dochody własne, co związane było przede wszystkim z aktywnością zawodową i gospodarczą mieszkańców przekładającą się na wpływy podatkowe.
2. Podobna dynamika obserwowana była w zakresie wydatków, które w 2020 roku zamknęły się kwotą 242 mln zł. Zwiększyły się one w okresie analizy o 90 mln. Dynamika wzrostu wydatków zarówno w ujęciu procentowym (63%), jak i kwotowym była wyższa niż w przypadku dochodów, co uznać za czynnik niepokojący, zwłaszcza w świetle zmian podatkowych, które pomniejszają środki pozyskiwane przez gminę z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz prawnych.
3. Podkreślić należy, iż w omawianym okresie gmina zamykała swoje sprawozdanie finansowe, poza rokiem 2019, nadwyżką dochodów nad wydatkami. Sytuacja taka jest korzystna i pokazuje zdolność gminy do generowania dochodów na odpowiedniej wysokości. Podkreślić tu należy, iż sytuacja taka jest w przypadku większości samorządów bardzo rzadko spotykana.
4. Informację na temat wysokości dochodów dobrze uzupełnia wzrost dochodu na 1 mieszkańca. Odnotowano tu wzrost z 3 245 zł w 2016 r. do 5 077 zł w 2020 r. Warto zwrócić uwagę, że 2020 r. był już okresem pandemii, a pomimo tego odnotowano wzrost dochodów do poziomu przekraczającego kwotę 5 tys. zł. Jednocześnie zwrócić tu należy uwagę, iż sytuacja w gminie jest w tym obszarze nieznacznie gorsza niż w powiecie olkuskim. Wskaźnik dla całego

województwa małopolskiego jest natomiast wyraźniej wyższy i zbliża się do poziomu 6 tys. zł. Przy czym na tę wartość wpływ ma przede wszystkim stolica regionu.

5. Znając kwotę całościową zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków, w dalszej części skupiono się na analizie ich struktury:

- a.** Najwyższy udział w dochodach w gminie mają dochody własne, których znaczenie jednak systematycznie maleje. W odniesieniu do 2016 r., gdy kształtowały się na poziomie blisko 58%, ich udział spadł w ogólnej puli dochodów do 52%. Wynika to przede wszystkim ze znaczącego wzrostu udziału dotacji w budżecie np.: tak klasyfikowany jako dotacja celowa jest program 500+. Jednocześnie także maleje znaczenie udziału subwencji w ogólnej puli dochodów.
- b.** Po stronie wydatków, ich struktura w gminie jest bardzo zbliżona do innych samorządów w Polsce. Dominują wydatki w dziale klasyfikacji budżetowej Oświata i wychowanie oraz Rodzina. Łącznie odpowiadają one za blisko 138 mln po stronie wydatków, czyli za 57% budżetu. Po uzupełnieniu działu Rodzina o dział Pomoc społeczną, udział ten przekracza 60%. Dane pokazuje olbrzymi wysiłek organizacyjny i finansowy, jaki ponosi gmina poprzez swoje jednostki organizacyjne, aby obsłużyć system edukacji, jak również szeroko rozumianą pomocą społeczną. Jednocześnie oba te obszary bazują na dotacjach celowych oraz subwencjach, które zwykle nie wystarczają dla pełnego sfinansowania tak kosztochłonnych obszarów i wymagają dodatkowych nakładów ze strony gminy, zarówno na poziomie wydatków inwestycyjnych, jak i majątkowych.
- c.** Warto dodatkowo spojrzeć na udział w ogólnych wydatkach tak specyficznych działów jak:
 - i.** Administracja publiczna – udział tego działu po stronie wydatków systematycznie maleje – z 8,2% w 2016 r. do 5,4% w 2020 r. W praktyce oznacza to kwotowo stagnację tych wydatków. Widoczne są działania samorządu lokalnego nad utrzymaniem ich na zbliżonym poziomie, przekłada się to jednak na trudności w pozyskiwaniu specjalistów z rynku, malejącą atrakcyjność pracy w samorządzie, możliwość wprowadzenia nowocześniejszych form wynagradzania. W przyszłości może to mieć wpływ na zastępowalność pracowników, jak również w konsekwencji na jakość oferowanych usług publicznych.
 - ii.** Pomoc społeczna i rodzina – pomimo spadku liczby klientów systemu pomocy społecznej działy te obejmują obecnie blisko 30% wydatków w gminie, a gdy

doliczyć zdrowie to wskaźnik ten jest jeszcze wyższy. W praktyce gmina w obszarze tych wydatków wyłącznie je transferuje do beneficjentów wsparcia, co jednocześnie przekłada się na konieczność dysponowania bardzo dużym aparatem administracyjnym do jego obsługi oraz ogranicza możliwość prowadzenia faktycznej, nowoczesnej pomocy społecznej opartej w pierwszej kolejności na pracy z klientem, a potem jego wsparciu finansowym.

- iii. Kultura fizyczna -w budżecie gminy, na co warto zwrócić uwagę, wydatki w tym dziale kwotowo systematycznie rosną (zwiększanie się budżetu powoduje, że ich udział jest od 2016 do 2019 r. na zbliżonym poziomie), a w roku 2020 r. udział tych wydatków wzrósł w budżecie do aż 7,1%. Skupienie się na tym obszarze podkreśla pozyskanie w 2021 r. wsparcia w wysokości 30 milionów złotych dofinansowania na budowę wielofunkcyjnego obiektu z lodowiskiem na Czarnej Górze oraz modernizację krytej pływalni w Szkole Podstawowej nr 2 przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym Integracyjnym. Dodatkowo gmina wydaje znaczące środki w dziale Turystyka (2,8 mln zł), co oznacza, że oba te działy w 2020 r. odpowiadały za aż 8,2% budżetu.

- 6. W dalszej kolejności ocenić należy sytuację finansową gminy na dwóch poziomach: struktury dochodów własnych, co pozwala ocenić na ile stabilny i niezależny od sytuacji gospodarczej jest budżet gminy oraz obiektywnej oceny opartej na wskaźnikach oceny finansowej gminy przeprowadzonej przez Ministerstwo Finansów.

- a. Struktura dochodów gminy (za 2020 r.) – najważniejszym źródłem dochodów własnych jest udział gminy w podatku od osób fizycznych – 54,6 mln zł. Należy zwrócić uwagę, że ta wysoka kwota została uzyskana w okresie pandemii. Baza podatkowa w gminie wydaje się stabilna. W związku ze zmianami w prawie w roku 2021 i kolejnych tego typu dochody zmniejszą się. Drugim źródłem dochodów jest podatek od nieruchomości (mniej niż połowa dochodu z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych). Pozostałe dochody mają dużo mniejsze znaczenie.

- b. Wskaźniki oceny finansowej – (za okres 2017 do 2019 r. – ostatni rok, za który Ministerstwo Finansów opublikowało zestawienie) pozwalają one na zobiektywizowaną ocenę sytuacji w gminie:

- i. Wskaźnik samofinansowania – wskazuje stopień, w jakim jednostka samorządu terytorialnego finansuje inwestycje środkami własnymi, czyli zdolność do samofinansowania. Im wyższa jest ta relacja, tym mniejsze ryzyko

utruty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia; jednak jego wysoka wartość może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości. Wskaźnik w okresie od 2017, gdy kształtował się na poziomie 328,8, spadł do 92,4 w 2019 r. Oznacza to, że gmina po okresie mniejszego zaangażowania w inwestycje w sposób znacząco zwiększyła nakłady na wydatki majątkowe. Jednocześnie podkreślić należy, iż wskaźnik kształtował się w 2019 r. się na przeciętnym poziomie w odniesieniu do innych gmin miejsko-wiejskich o ludności powyżej 20 tys. – jest nieznacznie niższy od mediany wynoszącej 99,9% i średniej arytmetycznej – 107,1%. Historycznie zawsze kształtował się na poziomie wyższym niż średnia i mediana dla gmin miejsko-wiejskich w całej Polsce. Zmiana w tym zakresie wiąże się przede wszystkim z wysiłkiem inwestycyjnym ponoszonym przez gminę w ostatnich latach.

- ii. Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń – wskaźnik ten systematycznie w gminie spada i obecnie wynosi 37,6 – spadek o 3,1 pp. Kształtuje się ona poziomem bliskim średniej arytmetycznej dla wszystkich gmin miejsko-wiejskich – 37,4 i mediany – 37,7. Oznacza, to że obciążenie wynagrodzeniami w gminie kształtuje się na standardowym poziomie w odniesieniu do podobnych jednostek.
- iii. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem - dodatnia wartość wyniku bieżącego (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi), określona jako nadwyżka operacyjna, wskazuje na potencjalne zdolności i możliwości jednostki samorządu terytorialnego do spłaty zobowiązań oraz do finansowania wydatków o charakterze inwestycyjnym. Wartość tego wskaźnika dla gminy jest dodatnia (6,8 w 2019), chociaż systematycznie spada (z poziomu 12 w 2017 r.). Spadek ten widoczny jest również w porównaniu do innych gmin. O ile wskaźnik w 2017 r. był znacząco powyżej średniej (8,5) to w 2019 r. już jest poniżej (7,7). Oznacza to, iż zdolności inwestycyjne bazujące na środkach własnych gminy będą się zmniejszać.
- iv. Obciążenie dochodów własnych obsługą zadłużenia - im większa jest wartość tej relacji, tym większe jest ryzyko wystąpienia niewypłacalności jednostki samorządu terytorialnego. Wskaźnik ten systematycznie zmniejsza się w gminie – z poziomu 12 w 2017 do 5,2 w 2019 r., co pozytywnie świadczy

o możliwościach finansowych gminy w zakresie pozyskiwania zewnętrznego finansowania poprzez instrumenty zwrotne.

6. Analiza badań ankietowych

1. Nieco ponad połowa badanych (53%) uważa, że gmina Olkusz jest dobrym miejscem do życia, jednakże prawie drugie tyle (40%) ma negatywną opinię na ten temat.
2. Ponad 56% ankietowanych wyraża chęć pozostania na terenie gminy Olkusz w perspektywie najbliższych 5 lat, a 43,8% respondentów deklaruje gotowość zmiany miejsca zamieszkania poza obszar gminy. Taki odsetek wskazań pokrywa się z odpowiedziami pozytywnymi i negatywnymi na temat gminy Olkusz.
3. Wśród oceny infrastruktury i usług publicznych, najwięcej pozytywnych wskazań dotyczyło dostępności szkół (81,2%) oraz dostępności miejsc usługowych i handlu. Ponad 70% badanych źle ocenia dostępność do usług medycznych, możliwości rozwoju zawodowego oraz liczbę ścieżek rowerowych.
4. Zdaniem ankietowanych gmina powinna skupić się przede wszystkim na rozwoju gospodarki (48,1% wskazań) oraz na tym aby gmina działała sprawnie i funkcjonalnie (33,5%).
5. Prawie jedna czwarta respondentów uważa, że gmina Olkusz kojarzy się z brakiem potencjału/charakteru. Drugim najczęstszym skojarzeniem jest wysoki potencjał turystyczny (18,2%). Gmina kojarzy się niestety także z przestarzałą infrastrukturą, na co wskazuje 13,1% badanych.
6. Według mieszkańców największym atutem gminy jest jej lokalizacja (32,1% wskazań) i wynikające z tego skomunikowanie z dużymi miastami (16,4%) oraz atrakcyjność turystyczna (13,3%).
7. Jako główne wady gminy wskazywany jest zły stan dróg (16,2%), funkcjonowanie komunikacji miejskiej (15,2%), a także brak koncepcji rozwoju i nowych inwestycji (14,5%). Dużo osób wskazało także na brak atrakcyjnych ofert pracy (12,5%) oraz na administrację i władzę gminy (9,2%).
8. Respondenci wskazali także na czym władze samorządowe powinny się skupić aby w gminie żyło się lepiej. Najwięcej mieszkańców wskazało konieczność pozyskania inwestorów (13,8%) oraz stworzenia nowych miejsc pracy (10,3%). Ponad 9% ankietowanych zaznaczyło także, że należy poprawić stan infrastruktury drogowej, usprawnić połączenia komunikacyjne, rozszerzyć ofertę turystyczno-kulturalną oraz skupić się na promocji i mądrym zarządzaniu miastem.

7. Analiza SWOT

Analiza SWOT rozumiana jako S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju.

Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

Mocne strony	Słabe strony
Położenie, lokalizacja - położenie pomiędzy aglomeracją górnośląską i Krakowem	Niestabilna sytuacja demograficzna - Zmniejszająca się liczba ludności (o 4,5% w ostatniej dekadzie) będąca konsekwencją ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji, obecnie gminę zamieszkuje mniej niż 50 tys. osób
Jeden z głównych ośrodków miejskich regionu, stolica powiatu – Olkusz pełni ważne ponadlokalne funkcje administracyjne, usługowe i handlowe dla sąsiadujących gmin	Widoczna suburbanizacja - „rozlewanie się” miasta ma negatywny wpływ na koszty jego funkcjonowania, zwiększając koszty budowy i utrzymania infrastruktury oraz prowadzonej polityki społecznej
Dostępność komunikacyjna – połączenie z metropoliami w południowej części kraju, linie kolejowe, bliskość terminalu LHS, obecność drogi krajowej nr 94 oraz dróg wojewódzkich nr 783 i 791	Starzejące się społeczeństwo – odsetek osób w wieku 65 lat i więcej, w populacji ogółem wzrósł o 3,7 pp. w ostatnich latach i wynosił w 2020 r. 20,7%, jest wyższy w porównaniu do wartości dla powiatu i województwa
Bogactwo terenów atrakcyjnych przyrodniczo – obecność rezerwatu, specjalnego obszaru ochrony i parków krajobrazowych	Zmniejszające się zasoby kapitału ludzkiego – którego potwierdzeniem jest zmniejszający się udział ludności w wieku produkcyjnym, z 62% w 2016 r. do 60,2% w 2020 r.
Atrakcyjność turystyczna wynikająca z dziedzictwa kulturowego (Olkusz miastem na pograniczu) oraz walorów środowiska przyrodniczego	Zmiana w zapotrzebowaniu na świadczone usługi pomocy społecznej – głównym powodem udzielania świadczeń w gminie jest niepełnosprawność, zwiększenie wydatków w tym zakresie z uwagi na starzenie się społeczeństwa

Prowadzone inwestycyjne podnoszące atrakcyjność turystyczną – prace konserwatorskie i zabezpieczające (Zamek w Rabsztynie), rewitalizacja kwartału królewskiego, utworzenie trasy turystycznej w podziemiach ratusza	Dominacja sektora MŚP w strukturze gospodarczej – niskie możliwości rozwojowe, brak nowych miejsc pracy
Rozwinięta sieć placówek opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych – w szczególności upowszechnienie opieki żłobkowej i przedszkolnej	Niska dostępność usług medycznych – 72,3% ankietowanych ocenia ten aspekt negatywnie
Spadek zapotrzebowania na pomoc społeczną – spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej z 284 na 10 tys. ludności w 2016 r. do 175 w 2020 r.	Niewydolny układ komunikacyjny wewnętrzny i tranzytowy – niezadowalający stan i jakość dróg, niedostateczna liczba miejsc parkingowych oraz ścieżek rowerowych, niewystarczająco rozwinięty transport publiczny
Wysoka przedsiębiorczość mieszkańców - przejawiająca się wyższą przeciętną liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności – w 2020 r. 971 osób	Niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna na obszarze wiejskim – 11,8% mieszkańców obszarów wiejskich korzysta z kanalizacji, podczas gdy wskaźnik dla całej gminy wynosił 69,9%
Przetwórstwo przemysłowe – potencjał rozwojowy, z uwagi na uniezależnienie od globalnych łańcuchów dostaw	Wyczerpujące się zasoby surowców mineralnych w Olkuszu
Obserwowana nadwyżka budżetowa – w 2020 r, dochody przewyższały wydatki o blisko 86 mln zł	Ograniczenie sposobu zagospodarowania przestrzeni gminy z uwagi na obecność obszarów chronionych – 35% powierzchni gminy pokryte jest formami ochrony przyrody
Zaawansowane planowanie przestrzenne – pokrycie całego obszaru gminy miejskimi planami zagospodarowania przestrzennego	Postrzeganie Olkusza przez mieszkańców, jako miejsca mało atrakcyjnego osiedleńczo
Aktywna polityka inwestycyjna samorządu w zakresie infrastruktury sportowej	Deficyt ilościowy i jakościowy wód podziemnych, szkody górnicze, zaburzona równowaga hydrologiczna

Szanse	Zagrożenia
Prowadzona na szeroką skalę działalność promocyjna regionu przez Małopolską Organizację Turystyczną	Wyższy poziom atrakcyjności inwestycyjnej sąsiednich samorządów (oraz Krakowa)
Rozwój obszarów wiejskich w gminie, z uwagi na działalność w ramach LGD dla Obszarów Wiejskich Gminy Olkusz” oraz LGD „Nad Białą Przemszą”	Niestabilność przepisów prawa, wprowadzenie reformy podatkowej „Polski Ład”
Możliwość pozyskania środków finansowych w ramach nowej perspektywy finansowania na lata 2021-2027	Brak specjalizacji turystycznej, niski poziom rozpoznawalności i konkurencyjności gminy
Rozbudowana baza organizacji pozarządowych / podmiotów gospodarczych, oferujących udział mieszkańców w projektach, przedsięwzięciach rozwojowych	Odptyw mieszkańców do metropolii krakowskiej i aglomeracji górnośląskiej
Prorodzinna i pro senioralna polityka Państwa, sprzyjająca wzmocnieniu polityki społecznej	Polityka podatkowa Państwa, mająca wpływ na obniżenie wpływów podatkowych dla samorządu (Polski Ład) oraz negatywny wpływ na aktywność rozwojową przedsiębiorstw
Rosnące koszty życia w dużych skupiskach ludności (Kraków, Katowice), czyniące z Olkusza miasto atrakcyjne do zamieszkania (praca w dużym mieście, mieszkanie i płacenie podatków w Olkuszu)	Sytuacja polityczna w Europie związana z prowadzeniem działań wojennych.
Realizacja przez Państwo Krajowego Planu Odbudowy (KPO) - kompleksowego programu reform i projektów strategicznych	Niemożność przewidzenia skutków i konsekwencji pandemii COVID-19
Planowane utworzenie nowej linii kolejowej z Krakowa do Olkusza (Szybka Kolej Aglomeracyjna) oraz plany utworzenia Centralnego Portu Komunikacyjnego	

**Realizacja programu Sprawiedliwa
transformacja Małopolski Zachodniej**

II Założenia planistyczne

8. Uwarunkowania rozwojowe

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz 2023-2033 to podstawowy dokument określający proces rozwoju w perspektywie długookresowej. Zawarte w dokumencie cele strategiczne i plany operacyjne mają charakter ogólnorozwojowy i odnoszą się do możliwych źródeł finansowania czy to ze środków Unii Europejskiej czy też krajowych, niemniej co kluczowe: nie ograniczają się tylko do nich. Ponadto przedstawione postulaty (przedsięwzięcia, zadania, koncepcje) zostały wypracowane w ramach modelu partycypacyjno-eksperymentalnego, silnie bazującego na wynikach przeprowadzonej diagnozy strategicznej i przeprowadzonych badaniach społecznych.

Obligatoryjną częścią w ramach planistyki są cele strategiczne i kierunki działań. Co warto podkreślić, są one poprzedzone wprowadzeniem odnoszącym się do uwarunkowań rozwojowych, nadrzędnej zasady działania oraz wizji Olkusza jako ważnego ośrodka o znaczeniu subregionalnym.

Poziom założeń rozwojowych skupia się na:

zarysowaniu kontekstu rozwojowego miasta i gminy w ujęciu regionalnym,

wskazaniu najważniejszych determinant rozwojowych,

sformułowaniu misji,

oraz określeniu wizji.

W skali województwa małopolskiego Olkusz jest miastem średniej wielkości. Jak wiele miast w Małopolsce, Olkusz zmagają się z charakterystycznymi dla całego regionu oraz kraju zjawiskami, tj.:

1. „Rozlewanie się” miasta na obszary wiejskie; zjawisko „kurczenia się miasta”,
2. Depopulację, odpływ mieszkańców z centrów miast i kurczenie się miast („wyludnianie się” miast, zwłaszcza ich centrów),

3. Starzenie się mieszkańców miast – coraz bardziej widocznym i postępującym wyzwaniem jest zwiększanie się liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Olkusz jest miastem o wysokim wskaźniku dostępności czasowej i przestrzennej do wybranych obiektów użyteczności publicznej. Zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego Olkusz zaliczany jest do ośrodków ponadlokalnych II rzędu, ze wskazaniem na rozwój powiązań funkcjonalnych z Krakowem (ośrodek metropolitalny) oraz Chrzanowem i Oświęcimiem (ośrodki regionalne I rzędu). Województwo małopolskie należy do najbardziej zróżnicowanych wewnętrznie pod względem dostępności komunikacyjnej. Występują tutaj największe w skali całego kraju odległości mierzone czasem dojazdu do stolicy regionu. Małopolska jest też województwem z dużym obszarem, z którego jest bliżej do stolicy innego województwa, do którego wiodą lepsze i szybsze drogi (Olkusz – Katowice). Olkusz jest miastem na pograniczu. Jest położony w historycznym regionie małopolskiej ziemi krakowskiej na wschodnich rubieżach Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Znajduje się w pobliżu województwa śląskiego. Historycznie na granicy Galicji i Królestwa Polskiego, na szlaku handlowym Wrocław – Kraków.

Olkusz zaliczany jest do gmin charakteryzujących się wysokim poziomem rozwoju pozarolniczej funkcji gospodarczej. Wzmacnianie funkcji miejskich i miastotwórczych staje się jednym z ważniejszych wyzwań rozwojowych dla Olkusza. Kreacja silnego ośrodka miejskiego północno- zachodniej Małopolski jest kluczowym wyzwaniem rozwojowym.

Szczególnym wyzwaniem rozwojowym dla Miasta i Gminy Olkusz jest zarządzanie skutkami likwidacji Kopalni Pomorzany (społeczne, środowiskowe, gospodarcze), która pod koniec istnienia była jedyną w Polsce kopalnią rud cynkowo - ołowianych. Jest to wyzwanie rozwojowe o znaczeniu ponadlokalnym, w ramach którego konieczne jest podejmowanie działań rekultywacyjnych i odpowiedniego zagospodarowania tych terenów.

Z punktu widzenia zamierzeń *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz na lata 2023-2033* podstawowym wyzwaniem jest wykreowanie Olkusza jako wiodącego miasta Małopolski Zachodniej, utrzymującego powiązania w ramach Małopolski oraz z województwem śląskim.

Jednym z kluczowych wyzwań stojących przed Olkuszem jest budowanie potencjału rozwojowego na bazie zasobów przyrodniczych i kulturowych Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej. Dotyczy to głównie lokalizacji na Szlaku Orlich Gniazd. Daje to szansę na pobudzenie lokalnego rynku na bazie świadczenia usług około turystycznych.

Kluczowe dla Olkusza jest zapewnienie dostępu do usług wyższego rzędu mieszkańcom obszarów oddalonych od Krakowa. Z tego względu działania rozwojowe samorządu lokalnego powinny być nakierowane na wzmacnianie potencjału gospodarczego, podnoszenie jakości usług publicznych oraz jakości życia w mieście i gminie.

Poniżej hasłowo uwzględniono kluczowe determinanty rozwojowe na bazie przeprowadzonej kwerendy dokumentów planistycznych.

Olkusz w ujęciu regionalnym¹

Ośrodek ponadlokalny II rzędu	Tereny przemysłowe - likwidowana kopalnia rud cynku i ołowiu	Usługi publiczne wyższego szczebla
Suburbanizacja	Dziedzictwo przemysłowe	Restrukturyzacja byłej Kopalni Pomorzany (kopalnia rud cynku i ołowiu)
Pomost - Kraków - Katowice (miasto na pograniczu)	Produkt turystyczny: Szlak Orlich Gniazd	Olkusz jako priorytetowy ośrodek rozwoju funkcji kultury o ugruntowanym znaczeniu i tradycjach kulturotwórczych

Na poniższej grafice przedstawiono główne cechy miasta artykułowane podczas spotkań warsztatowych. Ilustrują one lokalny punkt widzenia na miasto i gminę oraz pozwalają na zderzenie przytoczonych cech z tym co prezentuje ujęcie regionalne.

Olkusz w ujęciu lokalnym²

Politka przestrzenna otwarta na inwestycje i inwestorów	Uwzględnienia sołectw w planowanej polityce – rozwój gminy jako całości	Proces migracji z miasta na obszary wiejskie
Potencjały i obciążenia związane ze zlikwidowaną kopalnią rud i cynku Pomorzany	Znaczny potencjał infrastrukturalny dla tworzenia oferty czasu wolnego	Olkusz sypialnią Krakowa (poprawa komunikacji - kolej, drogi)
Konieczność inwestycji w infrastrukturę drogową i wodno-ściekową	Wąskie gardła rozwojowe - brak terenów pod zabudowę	Brak atrakcyjnych miejsc pracy. Przyciągnięcie inwestorów

¹ Opracowano na podstawie Strategii rozwoju województwa Małopolska 2030.

² Mapowanie cech miasta Olkusza jego determinant rozwojowych miało charakter partycypacyjny i zostało przeprowadzone podczas warsztatów strategicznych z dnia 01.02.2022 w formule on-line.

Specyfika Olkusza. Próba obiektywizacji, wprowadzenie do misji i wizji rozwoju

Kluczowym czynnikiem dla miasta jest wzmocnienie infrastrukturalne miasta i Gminy zwłaszcza w zakresie tworzenia lepszych połączeń komunikacyjnych (drogowych i kolejowych) z Krakowem i Aglomeracją Górnośląską. Skrócenie czasu dojazdu do dużych ośrodków miejskich będzie działało na korzyść Olkusza.

Horyzontalnym wyzwaniem stojącym przed Olkuszem jest zjawisko suburbanizacji, które wymaga szczególnego podejścia (zrównoważony rozwój) i współpracy zarówno w ramach funkcjonujących jednostek pomocniczych (sołectwa, osiedla), jak i z gminami sąsiednimi.

Stałe umacnianie roli ponadlokalnego ośrodka rozwojowego województwa małopolskiego będzie ważnym fundamentem dla przyszłego rozwoju miasta. Tworzenie wizerunku samorządu z „dobrym gospodarzem” nastawionym prorozwojowo, otwartym na inicjatywy mieszkańców, inwestującym i stale szukającym szans rozwojowych.

Aktualne uwarunkowania wymagają szeregu działań na rzecz zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej, tworzenia strefy aktywności gospodarczej (miejsc pracy) oraz stałego podnoszenia jakości i dostępności usług publicznych. Duże znaczenie mają działania z zakresu ochrony środowiska, nowatorskich rozwiązań z zakresu transformacji energetycznej.

Tworzenie kreatywnego przemysłu czasu wolnego w oparciu o istniejące zasoby (infrastruktura sportowa, zabytki) z partnerskim udziałem instytucji publicznych (ośrodki kultury, szkoły) organizacji społecznych, grup nieformalnych, przedsiębiorstw. Budowanie marki Olkusza dla mieszkańców, turystów i odwiedzających.

Pobudzanie inicjatyw mieszkańców, tworzenie platform, forów, grup roboczych / dyskusyjnych, mających na celu generowanie pomysłów na rozwój miasta i podniesienie jego atrakcyjności.

Kluczowym wyzwaniem w zakresie restrukturyzacji byłej kopalni rud cynku i ołowiu Pomorzany, będzie znalezienie własnego modelu rewitalizacji: nastawionego na niwelowanie strat i wykorzystywanie potencjałów przemysłowych dla rozwoju Gminy i budowania jej wizerunku (udana rewitalizacja).

9. Misja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz na lata 2023-2033

Misja rozwoju

Misja rozwoju – czym jest w przypadku samorządu Olkusza?

Misja rozwoju jest celem nadrzędnym strategii, określa ideę i ogólny kierunek rozwoju. Stanowi ona nieobligatoryjny element opracowania, jednakże zdecydowano się na jej umieszczenie, jako wprowadzenie do poziomu planów strategicznych i operacyjnych zaprezentowanych w dokumencie.

Misja Olkusza

Mieszkańcy Olkusza tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową, rozumianą jako tworzenie najlepszych warunków do mieszkania, edukacji, pracy i odpoczynku.

Wszystkie nasze działania zmierzają do budowania otwartej, spójnej i zintegrowanej wspólnoty samorządowej, tworzonej przez mieszkańców i dla mieszkańców, dumnych z tego, że mieszkają w Olkuszu.

Zawsze stawiamy w centrum wspólny interes i aspiracje mieszkańców Olkusza.

Przyjęta zasada działania:

Misja miasta i gminy Olkusz odnosi się do wzmacniania tożsamości lokalnej oraz roli samorządu i jego jednostek w tworzeniu jak najlepszych warunków do życia dla mieszkańców.

Dobry klimat do zamieszkania odnosi się do szerokiego spektrum działań rozwojowych obejmujący gospodarkę, infrastrukturę, ochronę środowiska i społeczeństwa obywatelskiego.

Wiemy, że tylko dobre współdziałanie podmiotów życia lokalnego daje nam szansę na przyszły rozwój. To mieszkańcy znajdują się w centrum wszystkich działań samorządu.

Wiemy, że w mieszkańcach drzemie duży potencjał, który może przysłużyć się Olkuszowi do jego dalszego rozwoju. Jesteśmy świadomi swojej tradycji, ale chcemy być również innowacyjni.

Wizja rozwoju

Czym jest wizja w dokumencie strategicznym?

Wizja stanowi wyraz aspiracji społecznych i wyobrażeń dotyczących przyszłości, mianowicie rangi miasta, poziomu atrakcyjności czy określenia tego czym ma charakteryzować się jednostka oraz jak będzie funkcjonować po zakończeniu wdrażania zaplanowanej interwencji.

Wizja miasta i gminy Olkusz

Olkusz wyróżniającym się ośrodkiem w Małopolsce; poprawa standardu życia i jego przestrzeni poprzez systematyczną pracę, czego wymiernym sukcesem jest wzrastający regularnie poziom zadowolenia mieszkańców i ich zaufania do instytucji samorządowych.

Wizja uzupełnienie i komentarz

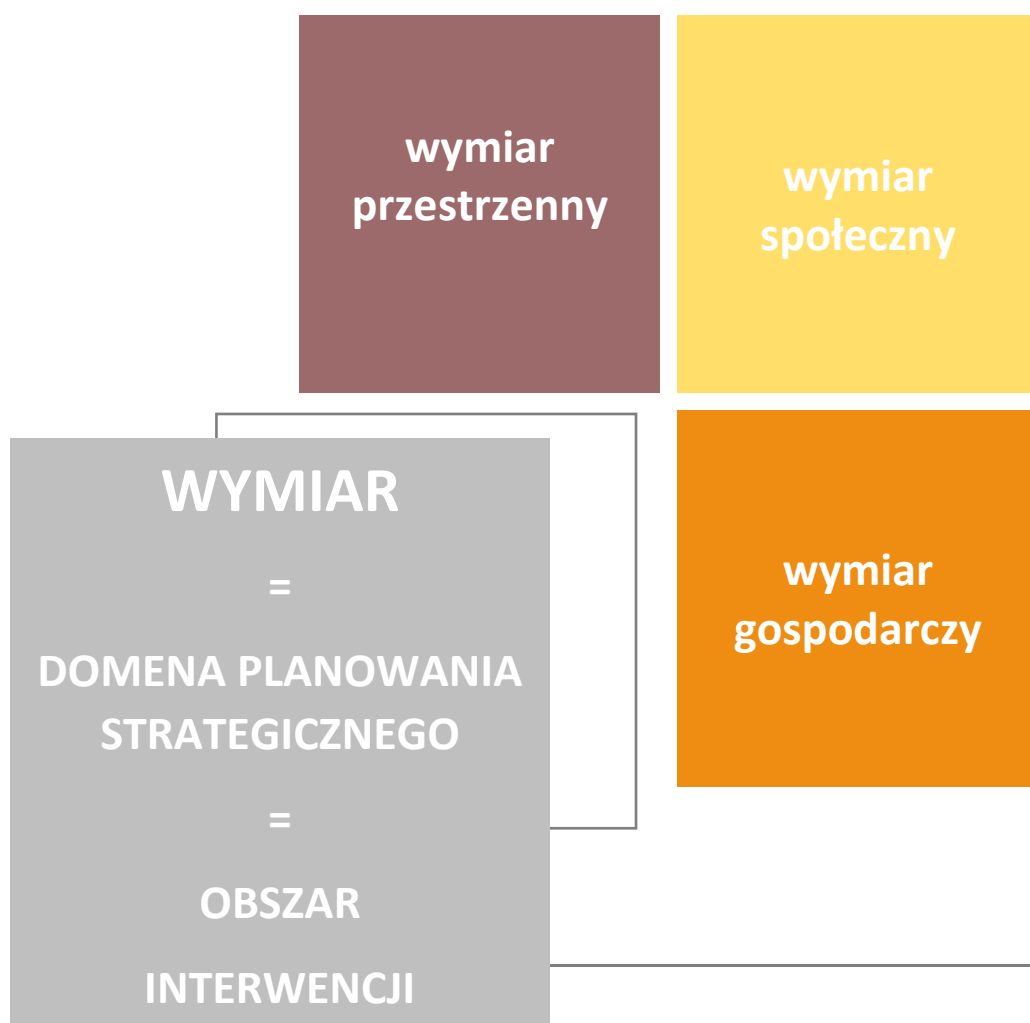
- Chcemy jako wspólnota i samorząd wyjść na pozycję lidera wśród ośrodków Małopolski Zachodniej.
- Nasze położenie i zasoby (naturalne i kulturowe) stanowią dla nas impuls rozwojowy,
- Stale podnosimy swoją rangę poprzez efektywne wykorzystywanie zasobów ludzkich, potencjału instytucji oraz lokalnych liderów.
- Podnosimy jakość życia i ją monitorujemy (odsetek niezadowolonych z zamieszkiwania miasta wynosił blisko 40%).
- Budujemy wspólnotę mieszkańców czego emanacją jest wzrastający kapitał społeczny oraz silna tożsamość lokalna.
- Mimo lapidarnego charakteru wizja wskazuje na główne elementy w ramach budowania lokalnej polityki rozwoju:
 - a) pozycja ośrodka gospodarczego;
 - b) sprawność samorządu i jego instytucji;
 - c) poprawa jakości infrastruktury i ekosystemu.
- Wizja ma charakter integracyjny i pokazuje intencję uspołecznienia polityki rozwoju i oparcia jej na mieszkańcach, ich energii i kreatywności.
- Rozpatrując wizję należy brać pod uwagę kontekst funkcjonalny i powiązania w ramach zarówno powiatu olkuskiego, jak i województwa małopolskiego.

10. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do *przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559).

Zgodnie z przywołaną powyżej treścią ustawy o samorządzie gminnym cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym stanowią obligatoryjny element strategii rozwoju. Obszar społeczny koncentruje się na zagadnieniach dotyczących szeroko rozumianej polityki społecznej i oferowanych usług publicznych. Wymiar gospodarczy obejmuje kwestie związane z budowaniem marki obszaru oraz atrakcyjności inwestycyjnej, wzmacnianiem funkcji i rangi ważnego ośrodka subregionalnego (Małopolska Zachodnia) jakim jest Olkusz oraz intensywnej promocji w oparciu o posiadane zasoby. Przestrzenny wymiar interwencji odnosi się do zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym, zachowaniem ładu przestrzennego i urbanistycznego, ochroną środowiska oraz kwestiami infrastrukturalnymi i inwestycyjnymi, będącymi jednymi z bardziej kosztochłonnych dziedzin.

Wyznaczone w rozdziale cele strategiczne odwołują się do obligatoryjnych wymiarów stanowiących domeny planowania strategicznego, które przedstawiono na poniższej grafice.

Struktura celów strategicznych

Wymiar gospodarczy	Wymiar społeczny	Wymiar przestrzenny
Cel strategiczny 1.	Cel strategiczny 2.	Cel strategiczny 3.
Olkusz ważnym ośrodkiem gospodarczym	Jakość życia mieszkańców Olkusza na najwyższym poziomie	Adaptacja, modernizacja i transformacja Olkusza pod kątem środowiskowym, przestrzennym oraz infrastrukturalnym

Opis celów strategicznych

Wymiar gospodarczy	
Cel strategiczny 1.	Olkusz ważnym ośrodkiem gospodarczym

Strategicznym zamierzeniem władz samorządu olkuskiego jest tworzenie warunków dla powstawania wysoko płatnych miejsc pracy. Dostosowanie planistyczne, uzbrojenie terenów oraz tworzenie stref aktywności gospodarczej umożliwi przyciągnięcie inwestorów (Strefa Aktywności Przemysłowej), a tym samym rozwój nowoczesnych usług biznesowych, co będzie znaczącym impulsem rozwojowym. Powstanie nowych miejsc pracy pozwoli na ograniczenie negatywnego zjawiska migracji oraz zmniejszenie skali zjawiska bezrobocia. Rozwój gospodarczy powinien opierać się na wykorzystaniu posiadanych zasobów (oraz tradycji przemysłowych).

Do ważnych zadań stojących przed samorządem Olkusza jest stały lobbing na rzecz budowy nowej linii kolejowej z Krakowa do Olkusza (Szybka Kolej Aglomeracyjna). To kluczowa inwestycja z punktu widzenia dalszego rozwoju Miasta i Gminy Olkusz.

Ważnym wyzwaniem rozwojowym dla Miasta i Gminy Olkusz jest rewitalizacja terenów po Kopalni Pomorzany (kopalnia rud cynku i ołowiu działająca od roku 1974 do 2020 r.). Proces ten powinien być nakierunkowany na wykorzystanie potencjalnych szans dla gospodarki lokalnej (nowe miejsca pracy, impuls do innowacji).

Miasto i Gmina prowadzi istotną z punktu widzenia prorozwojowego politykę polegającą na kreacji produktów turystycznych. W 2021 roku dobiegły końca jedne z największych inwestycji w historii olkuskiego samorządu - rewitalizacja Kwartалу Królewskiego z udostępnieniem podziemi ratusza, rewitalizacja zamku Rabsztyn oraz Parku Czarna Góra. Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych powinno być w dalszym ciągu jedną z kotwic rozwojowych dla Olkusza.

Ponadto w celu wzmocnienia rangi i budowy pozytywnego wizerunku miasta i gminy, kluczowa jest budowa marki oraz prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i marketingowych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej i gospodarczej Olkusza, w kraju i zagranicą.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 2.

Jakość życia mieszkańców Miasta i Gminy Olkusz na najwyższym poziomie

Miasto i Gmina Olkusz powinno skupić się przede wszystkim na kreowaniu silnej i zintegrowanej społeczności lokalnej. Poczucie związania z lokalną ojczyzną powinno być fundamentem dla władz miejskich i punktem wyjścia dla wszystkich podejmowanych działań. To zwarta społeczność lokalna, przywiązana do lokalnej ojczyzny, tradycji i podkreślająca swoją unikatowość będzie fundamentem dla zatrzymania niekorzystnych tendencji społecznych (demograficznych) oraz ekonomicznych.

Olkusz stawia na systematyczne podnoszenie jakości życia mieszkańców. Dąży do pełnienia roli jednego z głównych ośrodków rozwojowych Małopolski Zachodniej, w tym ośrodka edukacyjnego, oferującego funkcje wyższego szczebla administracji i cechującego się rozbudowaną bazą materialną, w szczególności w zakresie usług publicznych. Wymaga to ciągłego doskonalenia, profesjonalizacji i podnoszenia ich jakości.

Na poziomie regionalnym Olkusz jest klasyfikowany jako ośrodek ponadlokalny (II rzędu). Kluczowym działaniem na rzecz rozwoju będzie kreowanie warunków dla rozwoju. Miasto powinno dołożyć wszelkich starań, aby wzmacniać funkcjonowanie lokalnych ośrodków wiejskich (sołectkich), poprzez możliwe utrzymywanie na ich terenie ośrodków świadczenia usług społecznych (np. szkoły). Ze względu na fakt, iż blisko 40% odsetek osób jest niezadowolonych z zamieszkiwania w Olkuszu, za uzasadnione uznaje się prowadzenie działań z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej oraz polityk sektorowych kierowanych do poszczególnych grup: dzieci i młodzieży, osób ze szczególnymi potrzebami oraz zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Zapewnienie atrakcyjnej oferty i warunków oraz zintegrowanie działań w celu efektywnego świadczenia usług społecznych jest gwarantem odczuwania wysokiej jakości życia wśród

mieszkańców. Dodatkowo umożliwienie mieszkańcom podejmowania decyzji i włączenie ich w procesy rozwojowe poprzez zwiększenie poziomu partycypacji, pozytywnie wpłynie nie tylko na poczucie sprawczości, ale również budowę kapitału społecznego i integrację mieszkańców. Z uwagi na charakter, specyfikę i potencjał Olkusza jako ważnego ośrodka subregionalnego, kluczowe jest wzmacnianie i rozwój funkcji ponadlokalnych i specjalistycznych, w szczególności w zakresie edukacji i przedsiębiorczości.

Kreowanie atrakcyjności ośrodka odnosi się do różnych kwestii m.in. efektywnego zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni publicznych, stworzenia atrakcyjnej oferty kulturalno-rozrywkowej, ale również wzmocnienia instytucjonalnego samorządu i jego jednostek. Atrakcyjna oferta kulturalna, dostępność miejsc do spędzania czasu wolnego oraz miejsc rekreacji i sportu jest czynnikiem silnie wpływającym i budującym atrakcyjność osiedleńczą miasta. Kompleksowa rewitalizacja mająca na celu wyprowadzenie obszarów zdegradowanych z kryzysu, poprzez zintegrowane działania, umożliwia ożywienie społeczno-gospodarcze, uzyskanie ładu przestrzennego i poprawę estetyki, jak również wzmocnienie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców, co jest szczególnie istotne w celu budowy silnego społeczeństwa obywatelskiego i kapitału społecznego w mieście. Prowadzenie skoordynowanej polityki społecznej i dostosowanie oferty do oczekiwań różnych grup mieszkańców, jest ważne z punktu widzenia zapewnienia wysokiej jakości życia oraz poprawy atrakcyjności osiedleńczej.

Miasto Olkusz powinno postawić również na koncepcję Smart City. Inteligentny Olkusz oparty jest o kreatywność mieszkańców, efektywnie działające instytucje i stworzone procedury w zakresie tworzenia wiedzy, umożliwiających jej nabywanie, adaptację i rozwój, rozwinięta infrastruktura szerokopasmowa, cyfrowa przestrzeń e-usług oraz narzędzi on-line do zarządzania wiedzą.

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny 3.

Adaptacja, modernizacja i transformacja Olkusza pod kątem środowiskowym, przestrzennym oraz infrastrukturalnym

Sfera przestrzenna, obejmująca działania infrastrukturalne, jak również te o charakterze środowiskowym, jest szczególnie ważna we wzmacnianiu pozycji Olkusza oraz jego obszaru funkcjonalnego. Kluczowym wyzwaniem z punktu widzenia jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności gospodarczej, jest poprawa jakości infrastruktury drogowej i około drogowej. Prowadzone inwestycje w infrastrukturę drogową przyczynią się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej, co jest szczególnie istotne z perspektywy rozwoju gospodarczego, jak również pośrednio do podniesienia poziomu odczuwanego poczucia bezpieczeństwa w mieście. Dodatkowo,

zwiększenie poziomu wykorzystania transportu niskoemisyjnego, będzie miało pozytywny wpływ na stan środowiska, w szczególności jakość powietrza. Niska jakość powietrza jest jednym z kluczowych problemów zauważanych w Olkuszu i negatywnie przekłada się na jakość życia i zdrowie mieszkańców.

Miasto i Gmina Olkusz aktywnie uczestniczy w podejmowanych procesach restrukturyzacyjnych ze względu na tradycyjne silnie uzależnianie od starych gałęzi przemysłu. Ważne jest umiejętne zarządzanie skutkami likwidacji Kopalni Pomorzany (w wymiarze środowiskowym). Do priorytetów należy stałe monitorowanie skutków zamknięcia kopalni na środowisko.

Do zmniejszania skali tego problemu, oprócz wprowadzenia rozwiązań związanych z transportem niskoemisyjnym, przyczynią się również działania mające na celu zwiększenie skali wykorzystania odnawialnych źródeł energii w mieście czy termomodernizacja budynków. Ze względu na postępujący kryzys klimatyczny istotne jest prowadzenie działań z zakresu adaptacji do zmian klimatu, m.in. poprzez budowę i wykorzystanie obiektów małej retencji. Ponadto z uwagi na obecność obszarów chronionych istotne jest przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju, dbałość o jakość środowiska przyrodniczego oraz ochrona krajobrazu i bioróżnorodności, stanowiących potencjał rozwojowy.

11. Poziom operacyjny Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz na lata 2023-2033

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 2) *kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych*; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559)

Kierunki działań przypisane celom strategicznym stanowią konkretne plany operacyjne, które tworzą katalog zadań/przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w długookresowej perspektywie. Wskazany katalog przedsięwzięć wraz z rekomendacjami określają narzędzia oraz sposoby realizacji zdefiniowanych celów strategicznych, w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Przedstawiony zakres interwencji odpowiada na potrzeby rozwojowe jednostki oraz wskazuje możliwości zmniejszenia barier rozwojowych, rozwiązywania problemów i kompensowania deficytów rozwojowych, jak również wzmocnienia lokalnych potencjałów i wykorzystania własnych zasobów oraz pojawiających się szans. Na poziomie operacyjnym wskazano również kierunki działań, będące jednocześnie obszarami strategicznej interwencji dla miasta, z uwagi na ich znaczenie dla rozwoju Olkusza.

Struktura kierunków działań

Cel strategiczny 1. Olkusz ośrodkiem gospodarczym		Cel strategiczny 2. Jakość życia mieszkańców Olkusza na najwyższym poziomie		Cel strategiczny 3. Adaptacja, modernizacja i transformacja Olkusza pod kątem środowiskowym, przestrzennym oraz infrastrukturalnym	
1	Kierunek działania 1. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Olkusza	4	Kierunek działania 4. Podnoszenie standardów usług w sektorze opiekuńczo-wychowawczym oraz edukacyjnym	12	<i>Kierunek działania 11.</i> Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury publicznej oraz efektywnego transportu publicznego
2	<i>Kierunek działania 2.</i> Wykorzystanie potencjału turystycznego	5	Kierunek działania 5. Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej i społecznej	13	<i>Kierunek działania 12.</i> Ochrona środowiska naturalnego i adaptowanie miasta do zachodzących zmian klimatycznych oraz wynikających z procesów likwidacji byłej kopalni
3	Kierunek działania 3. Wzmacnianie wizerunku Olkusza jako ośrodka gospodarczego	6	Kierunek działania 6. Ochrona zasobów dziedzictwa i rozwijanie oferty usług kulturalnych	14	Kierunek działania 13. Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i zrównoważony rozwój terytorialny w oparciu o wykorzystywanie instrumentów przestrzennych
		7	Kierunek działania 7. Atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna		
		8	Kierunek działania 8. Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego w Olkuszu		
		9	Kierunek działania 9. Kompleksowa rewitalizacja		
		10	Kierunek działania 10. Wzmocnienie instytucjonalne samorządu lokalnego i jego jednostek (Smart Olkusz)		

**OSI kluczowe dla miasta*

Charakterystyka kierunków działań

Kierunek działania 1.	Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Olkusza
Charakterystyka	Miasto Olkusz stoi przed poważnym wyzwaniem rozwojowym w obrębie lokalnej gospodarki, który jest związany z procesem likwidacji byłej kopalni. Utrata wielu miejsc pracy może wpływać niekorzystnie na lokalny rynek pracy i atrakcyjność inwestycyjną. Ponadto Olkusz ze względów terytorialnych ma ograniczoną powierzchnię terenów inwestycyjnych (możliwości generowania nowych, dobrze płatnych miejsc pracy są ograniczone). Wdrażana interwencja strategiczna powinna skupiać się na tworzeniu stref aktywności gospodarczej w mieście, a poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne również na rozwoju terenów wraz z ich uzbrojeniem z przeznaczaniem inwestycyjnym. Istotnym z punktu widzenia szybkiego rozwoju jest próba wyszukania potencjału Olkusza w zakresie branż innowacyjnych w ramach małopolskich inteligentnych specjalizacji.
Zakres	1. Wykorzystanie terenów przemysłowych do inkubowania nowych przedsiębiorstw, aktywna polityka proinwestycyjna. 2. Kreowanie warunków dla rozwoju nowych przedsiębiorstw na terenie zlikwidowanej kopalni rud cynku i ołowiu Pomorzany. 3. Prowadzenie działań mających na celu powstanie i przyłączenie nowych terenów inwestycyjnych. 4. Uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje. 5. Skoordynowanie planowania przestrzennego w ramach miejscowych planów zagospodarowania w kontekście stymulowania i rozwoju gospodarki. 6. Działania z zakresu innowacyjności produktowej i procesowej przedsiębiorstw, które w sposób bezpośredni przyczyniają się do ich rozwoju. 7. Sporządzanie MPZP dla nowo wyznaczonych/włączonych terenów inwestycyjnych. 8. Działania na rzecz stworzenia atrakcyjnych miejsc pracy. 9. Tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i stymulowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. 10. Podnoszenie standardów obsługi inwestora w mieście. 11. Wykorzystanie instrumentów stymulujących przedsiębiorczość m.in. poprzez wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej i solidarnej. 12. Wspieranie rozwoju przemysłów wysokiej techniki. 13. Prowadzenie działań na rzecz budowy innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy. 14. Tworzenie i animacja partnerstw publiczno-prywatnych, klastrów na rzecz rozwoju gospodarczego w wymiarze ponadlokalnym.
Rekomendacje strategiczne	Najważniejsza rekomendacja dotyczy wdrożenia i zarządzania procesami regulującymi rynek pracy po zamknięciu kopalni Pomorzany (udana restrukturyzacja obiektu przemysłowego). Nadto ważne jest przyciągnięcie inwestorów, powstawanie nowych zakładów i firm, co pozwoli na stworzenie miejsc pracy dla mieszkańców, a tym samym będzie impulsem rozwojowym dla Olkusza i przyczyni się do ożywienia społeczno-gospodarczego. Pobudzenie to jest warunkowane szerszą współpracą władz publicznych, przedsiębiorstw i instytucji otoczenia biznesu. Niniejszy kierunek działania stanowi obszar strategicznej interwencji kluczowy z punktu widzenia statusu i rozwoju miasta i gminy Olkusz.

Kierunek działania 2.	Wykorzystanie potencjału turystycznego
Charakterystyka	Olkusz to miasto z potencjałem dla rozwoju turystyki. Wynikają one z atutów endemicznych (muzea, zabytki, historia) oraz bliskości Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Olkusz stawia na wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przemysłowego i przyrodniczego do tworzenia bogatej oferty turystycznej. Rozwój turystyki oraz stworzenie weekendowej oferty turystycznej przy jednoczesnym zapewnieniu atrakcyjnej oferty dla mieszkańców powinno opierać się na wykorzystaniu potencjału m. in. Zamku Rabsztyn oraz Podziemnego Olszusa. Olkusz z racji swojego położenia oraz zasobów stanowi potencjał do rozwoju i przyciągnięcia turystów i odwiedzających zarówno z kraju jak i zagranicy, a tym samym konieczności dostosowania oferty i podnoszenia standardów jakości obsługi cudzoziemców.
Zakres	1. Wzmocnienie potencjału turystycznego wykorzystania Zamku Rabsztyn. 2. Poszerzanie oferty rekreacyjnej Silver Parku Olkusz (pełniejsze zagospodarowanie). 3. Tworzenie i popularyzacja produktów turystycznych na bazie przemysłów kreatywnych i czasu wolnego (zgodnie z Regionalną Strategią Innowacji, np. design naczyń ręcznie robionych, wikliniarstwo, sztuka ludowa). 4. Zapewnienie bogatej oferty turystycznej na bazie istniejącej infrastruktury (kulturalnej, sportowej). 5. Poprawa dostępności i rozpoznawalności oferty turystycznej Olszusa. 6. Stworzenie i rozbudowa infrastruktury turystycznej i około turystycznej Olszusa wśród mieszkańców Polski i za granicą. 7. Rozwijanie całorocznej oferty turystycznej (m.in. rozwój turystyki kwalifikowanej). 8. Promocja turystyczna obszaru rynku. Promocja inwestycji w obrębie rynku. 9. Poszerzenie oferty turystycznej Olszusa (również on-line). 10. Stworzenie cyklicznego kalendarza imprez. 11. Ekspozowanie zasobów kulturalnych w celu podkreślenia tradycji i tożsamości regionalnej. 12. Podnoszenie standardów obsługi turysty zagranicznego. 13. Udział samorządu w targach turystycznych, promujących walory Olszusa. 14. Współpraca z podmiotami regionalnymi i krajowymi (np. Małopolską Organizacją Turystyki) w zakresie tworzenia i promocji produktów turystycznych.
Rekomendacje strategiczne	Miasto i Gmina Olkusz z racji swojego znacznego potencjału turystycznego podejmuje działania, mające na celu udoskonalanie istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych, jak również wzmacnianie marek terytorialnych. Tego rodzaju działania powinny być wspomagane przez stałe podnoszenie jakości infrastruktury oraz efektywny system zarządzania branżą. Turystyka podnosi zasobność mieszkańców dlatego jest ważną branżą rozwojową. Przyczynkiem do rozwoju tej branży w Olszusu jest turystyczna moda na mniejsze miasta (z dala od turystycznych molochów).

Kierunek działania 3.	Wzmacnianie wizerunku Olkusza jako ośrodka gospodarczego
Charakterystyka	Budowa marki miasta oraz odpowiednia promocja odgrywa kluczową rolę w budowaniu i podnoszeniu atrakcyjności inwestycyjnej, jak również turystycznej ośrodka. Ważnym czynnikiem są działania prorozwojowe oparte o miejscowe zasoby (miejscowi przedsiębiorcy), kreowanie nowych podmiotów i inicjatyw gospodarczych. Dużą siłą i jednocześnie sprzymierzeńcem mogą być lokalni liderzy inicjatyw ekonomicznych; którzy wnoszą do danej społeczności lokalnej potencjał pomysłów, inicjatyw, działań lokalnych.
Zakres	1. Poprawa jakości połączeń komunikacyjnych z dużymi miastami. 2. Aktywna działalność nastawiona na tworzenie nowych przedsiębiorstw, klastrów, start-upów; budowania powiązań partnerskich przedsiębiorstw. 3. Tworzenie przestrzeni co-workingowych w Olkuszu. 4. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych. 5. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych form podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych. 6. Wspieranie młodych innowacyjnych firm, w tym działających w oparciu o nowe technologie. 7. Uwzględnianie sołectw w planowanej polityce gospodarczej – rozwój gminy jako całości. 8. Opracowanie strategii marketingowej wraz z budową promocyjnej marki miasta. 9. Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, w tym wprowadzenie zachęt i ulg inwestycyjnych dla przedsiębiorców. 10. Współpraca na rzecz działań promujących Olkusz. 11. Tworzenie produktów lokalnych w oparciu o wykorzystanie posiadanych potencjałów (m.in. dziedzictwo kulturowe). 12. Wzmacnianie marki Olkusz jako destynacji turystycznej oraz bazy „wypadowej” dla turystyki wokół Jury Krakowsko-Częstochowskiej.
Rekomendacje strategiczne	Kluczowe jest prowadzenie działań promujących Olkusz oraz budowa marki miasta w oparciu o dostępne lokalne zasoby. Pozytywny i atrakcyjny wizerunek sprzyja rozwojowi i podnoszeniu poziomu atrakcyjności gospodarczej jak również osiedleńczej. Realizacja działań, mających na celu rozbudowę bazy noclegowej miasta.

Kierunek działania 4.	Podnoszenie standardów usług w sektorze opiekuńczo-wychowawczym oraz edukacyjnym
Charakterystyka	Wobec wyzwań rozwojowych związanych ze strukturą społeczną, wyzwaniem rozwojowym Olkusza winno być zapewnienie dobrej jakości infrastruktury opiekuńczej oraz usług społecznych, kierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym, niepełnosprawnych czy samotnych. Usługi związane z edukacją są jednym z najważniejszych i najbardziej kosztochłonnych usług publicznych. Działania prowadzone w ramach niniejszego kierunku powinny skupiać się na podnoszeniu standardów nauczania i wzmocnieniu potencjału placówek edukacyjnych w mieście. Olkusz powinien przeciwdziałać zjawisku drenażu mózgów (ang. brain drain) i zadbać o skuteczne powroty olkuskich absolwentów studiów wyższych.

Kierunek działania 4.	Podnoszenie standardów usług w sektorze opiekuńczo-wychowawczym oraz edukacyjnym
Zakres	1. Wysoka jakość nauczania w szkołach, gwarancja dostępu do specjalistów (logopeda, psycholog szkolny), dobra współpraca z rodzicami. 2. Wsparcie dla działań w zakresie poprawy jakości infrastruktury szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe w szczególności w branżach kluczowych z punktu widzenia zapotrzebowania regionalnego rynku pracy z uwzględnieniem zwiększenia ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami 3. Rozszerzanie oferty usług opiekuńczych dla seniorów. 4. Budowanie oferty spędzania wolnego czasu dla całych rodzin. Integracja międzypokoleniowa. Tworzenie ofert dla budowania więzów rodzinnych. 5. Promocja macierzyństwa i tacierzyństwa wśród młodzieży olkuskich szkół. 6. Upowszechnienie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego. 7. Podnoszenie jakości usług w placówkach wychowania przedszkolnego. 8. Dostosowanie infrastruktury w placówkach edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych do potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. 9. Rozszerzenie oferty kierunków kształcenia zawodowego. 10. Promocja kształcenia ustawicznego i szkolnictwa zawodowego. 11. Poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży m.in. organizacja dodatkowych zajęć w obrębie języków obcych, nabywania kompetencji miękkich oraz przedsiębiorczości. 12. Wzmacnianie kluczowych kompetencji młodzieży oraz stopniowe wprowadzanie na rynek pracy. 13. Współpraca z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w Olkuszu, w celu organizacji praktyk i staży zawodowych. 14. Organizacja zajęć z doradcą zawodowym, przewidzianych dla młodzieży. 15. Dostosowanie oferty / profili i kierunków kształcenia do specyfiki lokalnego rynku pracy. 16. Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań w szkołach, z uwzględnieniem uczniów szczególnie uzdolnionych. 17. Wyrównywanie szans edukacyjnych. 18. Dopuszanie placówek edukacyjnych na terenie miasta w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. 19. Realizacja działań na rzecz podnoszenia kompetencji kadr nauczycielskich w zakresie kompetencji cyfrowych i wykorzystania nowoczesnych narzędzi w procesie nauczania. 20. Prowadzenie działań na rzecz budowania i wzmacniania tożsamości lokalnej wśród dzieci i młodzieży.
Rekomendacje strategiczne	Z perspektywy miasta Olkusza i pełniowanych funkcji, kluczowe jest wykorzystanie i wzmacnianie potencjału w dziedzinie edukacji oraz usług publicznych z dziedziny opieki nad dziećmi. Należy zadbać o poziom nauczania oraz dobrą jakość infrastruktury szkolnej i jej wyposażenie.
Kierunek działania 5.	Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej i społecznej
Charakterystyka	Z uwagi na obserwowane zmiany w strukturze demograficznej oraz zjawisko starzenia się społeczności lokalnej, za kluczowe uznaje się prowadzenie działań mających na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (szczególnie seniorów i osób z niepełnosprawnościami) oraz

Kierunek działania 5.	Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej i społecznej
	dostosowanie oferty do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Ponadto, szczególnym wyzwaniem będzie rozwój gospodarki mieszkaniowej, ze względu na popyt wewnętrzny, ale również z uwagi na migracje ludności ukraińskiej.
Zakres	1. Budowa, remont, wyposażenie infrastruktury społecznej związanej ze wsparciem działań z zakresu zapewnienia całodobowej opieki osobom z niepełnosprawnościami, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku. 2. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia. 3. Realizacja zadań o charakterze edukacyjnym, prowadzenie działalności kulturalno-twórczej, poznawczej, prozdrowotnej, sportowej, rozrywkowej i informacyjnej dla seniorów. 4. Tworzenie infrastruktury dla seniorów (np. domy dziennego pobytu, mieszkania chronione). 5. Zakup nieruchomości pod budownictwo mieszkaniowe. 6. Budowa mieszkań komunalnych. 7. Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci. 8. Zwiększenie dostępności i poprawa jakości podstawowych i specjalistycznych usług medycznych. 9. Promocja zdrowia oraz prowadzenie działań profilaktycznych. 10. Upowszechnienie systemu teleopieki w szczególności wśród seniorów. 11. Rozszerzanie oferty usług opiekuńczych dla seniorów. 12. Poprawa infrastruktury w obiektach przeznaczonych do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny oraz rehabilitacji 13. Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego i animowanie oferty skierowanej do najmłodszych mieszkańców. 14. Rozwój polityki senioralnej. 15. Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji i integracji środowiska seniorów. 16. Promocja aktywności zawodowej wśród osób starszych. 17. Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa o potrzebach osób z niepełnosprawnością, osób starszych i niesamodzielnych. 18. Prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz efektywnego świadczenia usług społecznych.
Rekomendacje strategiczne	Kluczowy jest rozwój polityki społecznej w obszarze wsparcia i zwiększenia zasobów komunalnych oraz zapewnienia mieszkań jako elementu mającego na celu ograniczenie zjawiska migracji, a jednocześnie stymulującego atrakcyjność osiedleńczą.
Kierunek działania 6.	Ochrona zasobów dziedzictwa i rozwijanie oferty usług kulturalnych
Charakterystyka	Atrakcyjna oferta kulturalna i oferta czasu wolnego są jednym z podstawowych oczekiwań mieszkańców. Usługi kulturalne w mieście powinny być różnorodne i dostosowane do wszystkich grup mieszkańców. Istotne jest również umożliwienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym osobom ze

Kierunek działania 6.	Ochrona zasobów dziedzictwa i rozwijanie oferty usług kulturalnych
	szczególnymi potrzebami, poprzez m.in. likwidację barier architektonicznych. Usługi z obszaru kultury, rozrywki przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców, ale również podnoszą rangę miasta i zwiększają jego atrakcyjność.
Zakres	1. Przedsięwzięcia w obszarze kultury i dziedzictwa regionalnego, obejmujące w szczególności platformy cyfrowe. 2. Rozbudowa i modernizacja instytucji kultury, w tym ich wyposażenie w nowe technologie, wzmacniające ofertę kulturalną oraz zapewnienie warunków technicznych i programowych w zakresie ich dostępności 3. Działania z zakresu dokumentowania, zachowywania i upowszechniania dziedzictwa niematerialnego Olkusza. 4. Promocja zasobów dziedzictwa kulturowego w mieście i poza nim. 5. Rozwijanie edukacyjnego wymiaru inicjatyw kulturalnych w mieście. 6. Współpraca z podmiotami trzeciego sektora w celu stworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej i turystycznej. 7. Wzmocnienie poziomu kapitału społecznego i integracji mieszkańców poprzez uczestnictwo w organizowanych wydarzeniach kulturalnych. 8. Wyrównywanie szans w zakresie uczestnictwa w kulturze osób zagrożonych marginalizacją (osób ze szczególnymi potrzebami – seniorów oraz osób z niepełnosprawnością). 9. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach instytucji kultury i dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami.
Rekomendacje strategiczne	Podjęcie działań na rzecz wpisania Olkusza w sieć ośrodków kultury, zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej przy jednoczesnym dostosowaniu oferty do oczekiwań mieszkańców.

Kierunek działania 7.	Atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna
Charakterystyka	Atrakcyjna oferta oraz dostępność obiektów sportowych znacząco wpływa na odczuwaną jakość życia mieszkańców. Zapewnienie możliwości spędzania czasu wolnego stanowi istotne wyzwanie dla władz i jest kluczowe z perspektywy mieszkańców oraz budowanej atrakcyjności osiedleńczej. Badania ankietowe pokazały, że 46% mieszkańców negatywnie oceniło warunki spędzania czasu wolnego, a w tym m.in. dostępność placów zabaw, miejsc zielonych, co wskazuje na konieczność poprawy w tym zakresie.
Zakres	1. Oferta sportowo - rekreacyjna dla sołectw położonych na terenie Gminy Olkusz. 2. Program aktywizacji dzieci i młodzieży, w tym osób niepełnosprawnych. 3. Stała współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych o charakterze sportowo-rekreacyjnym. 4. Inicjowanie i realizacja działań z zakresu rekreacji dla osób w każdym wieku. 5. Prowadzenie stałego monitoringu potrzeb mieszkańców w zakresie działań sportowo – rekreacyjnych. 6. Prowadzenie działań mających na celu promocję sportu i kultury fizycznej wśród mieszkańców. 7. Organizacja zajęć sportowych skierowanych w stronę dzieci i młodzieży oraz seniorów.

Kierunek działania 7.	Atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna
Rekomendacje strategiczne	Systematyczne podnoszenie standardów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz stworzenie atrakcyjnej oferty i jej animowanie, w celu efektywnego wykorzystania posiadanej infrastruktury oraz poprawy jakości życia mieszkańców.
Kierunek działania 8.	Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego w Olkuszu
Charakterystyka	Realizacja przedsięwzięć w ramach niniejszego kierunku skupiać się będzie na działaniach animujących społeczeństwo obywatelskie, włączeniu mieszkańców w procesy decyzyjne, jak również wsparcie działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących w Olkuszu.
Zakres	1. Wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców, integracja społeczna. 2. Razem dla Olkusza - wpływ młodzieży gminy Olkusz na kształtowanie lokalnej polityki. 3. Wspieranie i aktywizowanie osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją poprzez działania dostosowane do indywidualnych potrzeb. 4. Program integracji z mieszkańcami społeczności ukraińskiej zamieszkującej Olkusz (oferta samorządu oraz organizacji pozarządowych). 5. Zwiększenie oferty dla młodzieży w ramach budżetu obywatelskiego. 6. Program mikrograntów dla lokalnych grup społecznych (seniorzy, młodzieży) – aktywizacja obywatelska, rozwój klubów osiedlowych. 7. Wzmocnienie budżetów zarządów osiedlowych i sołectw. 8. Poszerzenie środków na ngo w zakresie aktywizacji dzieci i młodzieży. 9. Aktywizacja społeczności lokalnej i włączenie w proces podejmowania decyzji dotyczących rozwoju m.in. poprzez promocję uczestnictwa w Budżecie Obywatelskim. 10. Wzmocnienie współdziałania z organizacjami trzeciego sektora. 11. Rozwój wolontariatu w mieście. 12. Integracja mieszkańców miasta z ludnością napływową.
Rekomendacje strategiczne	Włącznie mieszkańców w proces zarządzania miastem, poprzez pogłębienie działań konsultacyjnych, stosowanie kontroli obywatelskiej oraz aktywizację, zachęcanie oraz zaangażowanie mieszkańców w proces rozwoju jednostki. Realizowane działania pozwolą na wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej i budowę kapitału społecznego, a także ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.
Kierunek działania 9.	Kompleksowa rewitalizacja
Charakterystyka	Kompleksowa rewitalizacja skupiona jest na przemianie zdegradowanych, przemysłowych terenów, zarówno w aspekcie społecznym, gospodarczym jak i przestrzennym oraz prowadzeniu działań na rzecz społeczności lokalnej, przy jednoczesnym wykorzystaniu specyficznych uwarunkowań jednostki oraz wzmacnianiu potencjału.
Zakres	1. Rewitalizacja obiektów mieszkalnych. 2. Realizacja planowanych projektów i przedsięwzięć ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Olkusza na lata 2016-2026. 3. Kompleksowa rewitalizacja przestrzeni publicznych w mieście.

Kierunek działania 9.	Kompleksowa rewitalizacja
	4. Wdrażanie polityki dostępności, poprzez likwidację barier architektonicznych w przestrzeniach publicznych oraz obiektach użyteczności publicznej.
Rekomendacje strategiczne	Rekomenduje się realizację przedsięwzięć zgodnie z zapisami Programu Rewitalizacji Olkusza na lata 2016-2026. Niniejszy kierunek działania stanowi obszar strategicznej interwencji kluczowy dla Olkusza.

Kierunek działania 10.	Wzmocnienie instytucjonalne samorządu lokalnego i jego jednostek. Smart Olkusz
Charakterystyka	Sprawne funkcjonowanie urzędu oraz instytucji publicznych powinno opierać się na wykorzystaniu nowoczesnych technologii, co ułatwi i przyspieszy kontakt z mieszkańcami oraz załatwienie spraw urzędowych.
Zakres	1. Wzmocnienie funkcji usługowych poprawiających obsługę mieszkańców w urzędzie. 2. Wspieranie przedsięwzięć z zakresu e-administracji i cyberbezpieczeństwa. 3. Cyfryzacja Urzędu Miasta i Gminy oraz jego jednostek. 4. Tworzenie warunków do rozwoju sieci internetowych. 5. Wdrażanie i upowszechnianie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych. 6. Prowadzenie działań i organizacja szkoleń na rzecz wzmacniania kompetencji cyfrowych kadr i pracowników urzędu. 7. Podejmowanie dalszych działań zmierzających do rozwoju sieci światłowodowych na terenie miasta. 8. Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej i dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami. 9. Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia cyfrowego. 10. Doposażenie sprzętowe Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych. 11. Promocja i popularyzacja załatwiania spraw online wśród mieszkańców. 12. Monitorowanie i ciągłe podnoszenie jakości świadczonych usług. 13. Wspieranie innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej.
Rekomendacje strategiczne	Usprawnienie komunikacji wewnętrznej w jednostkach oraz poprawa funkcjonowania i wzmocnienie instytucjonalne samorządu oraz wykorzystanie nowoczesnych form i technologii przekazu, przyczynia się do wzrostu zadowolenia mieszkańców z jakości dostępnych usług, jak również profesjonalnej obsługi przez pracowników urzędu.

Kierunek działania 11.	Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury publicznej oraz efektywnego transportu publicznego
Charakterystyka	W ramach wskazanego kierunku działania do realizacji przewidziano przedsięwzięcia mające na celu poprawę dostępności komunikacyjnej, których zakres oddziaływania będzie obejmował cały region, a nie tylko miasto. Realizacja wskazanych działań pozwoli również na rozładowanie

Kierunek działania 11.	Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury publicznej oraz efektywnego transportu publicznego
	ruchu w centrum miasta, zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w mieście oraz pozytywnie wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Olkusza.
Zakres	1. Systematyczne podnoszenie standardu infrastruktury drogowej i okołodrogowej. 2. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zero emisyjnej. 3. Aktywne działania na rzecz utworzenia obwodnicy Olkusza. 4. Budowa/przebudowa ścieżek rowerowych. Utworzenie systemu ścieżek rowerowych. 5. Zielony transport miejski - ograniczenie negatywnego wpływu transportu zbiorowego na środowisko. 6. Wymiana wiat przystankowych połączonych inteligentną, dynamiczną informacją pasażerską. 7. Współpraca z zarządcami dróg wojewódzkich oraz Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie podnoszenia jakości dróg na terenie miasta i gminy. 8. Wsparcie działań w zakresie rozbudowy infrastruktury kolejowej na obszarze województwa. 9. Zakup nowoczesnego systemu monitoringu miejskiego i sprzętu (m.in. kamery, rejestratory, zestawy do monitoringu miejskich przestrzeni, ulic) wraz z rozszerzeniem sieci instalacyjnej i objęcie monitoringiem nowych, newralgicznych miejsc wymagających ochrony. 10. Powstanie nowych miejsc parkingowych na terenie miasta, wraz z uwzględnieniem miejsc przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością. 11. Promocja transportu i rozwiązań intermodalnych. 12. Efektywna gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi.
Rekomendacje strategiczne	Kluczowe znaczenie w zakresie wzmocnienia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej miasta. Mieszkańcy oceniają negatywnie jakość dróg, z tego względu ważna dla rozwoju miasta i gminy jest stała poprawa jakości, drożności oraz dostępności dobrej jakości infrastruktury drogowej. Olkuski samorząd będzie wspierał planowaną budowę nowej linii kolejowej z Krakowa do Olkusza (Szybka Kolej Aglomeracyjna).

Kierunek działania 12.	Ochrona środowiska naturalnego i adaptowanie miasta do zachodzących zmian klimatycznych oraz wynikających z procesów likwidacji byłej kopalni
Charakterystyka	Likwidacja Kopalni Pomorzany – kopalnia rud cynku i ołowiu jest zarówno poważnym problemem rozwojowym Olkusza, jak i dużym wyzwaniem. Potrzebne jest opracowanie i wdrożenie rozwiązań monitorujących wpływ na środowisko, jak i działań naprawczych. Postępujący kryzys klimatyczny oraz zauważalna w mieście niska jakość powietrza determinuje konieczność prowadzenia działań z zakresu ochrony środowiska. Planowane przedsięwzięcia przyczynią się do zwiększenia stopnia wykorzystania OZE, poprawy efektywności energetycznej w budynkach oraz minimalizacji negatywnych skutków zjawiska miejskiej wyspy ciepła. Z uwagi na umiarkowane zagrożenie miast suszą, za uzasadnione uznaje się prowadzenie działań mających na

Kierunek działania 12.	Ochrona środowiska naturalnego i adaptowanie miasta do zachodzących zmian klimatycznych oraz wynikających z procesów likwidacji byłej kopalni
	celu poprawę retencji wód. W ankiecie mieszkańcy jako główny problem dotyczący środowiska, wskazali niską jakość powietrza, której poprawa jest jednym z priorytetowych działań w tym zakresie.
Zakres	1. Rozwój systemu gospodarki opadami. 2. System odbioru odpadów ciekłych. 3. Dywersyfikacja systemu ujęć wody dla Olkusza. 4. Racjonalne korzystanie z wody (obieg zamknięty). 5. Prowadzenie stałego nadzoru nad jakością wód. 6. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej. 7. Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej. 8. Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości powietrza m.in. wymianę indywidualnych źródeł ciepła na źródła o niższych wskaźnikach emisji. 9. Wsparcie działań w procesach wdrażania rozwiązań OZE. 10. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych z zakresu ochrony środowiska. 11. Rozwój otwartego systemu monitoringu jakości powietrza. 12. Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród uczniów olkuskich szkół i kształtowanie postaw proekologicznych. 13. Wprowadzenie rozwiązań mających na celu zmniejszenie emisyjności transportu publicznego. 14. Zapewnienie wyposażenia sprzętowego Straży Miejskiej w zakresie przeprowadzanych kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska. 15. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 16. Rozwój lokalnych inwestycji związanych z produkcją i zarządzaniem energią w systemie społeczności energetycznej. 17. Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego. 18. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej. 19. Ochrona różnorodności biologicznej, rozwój zielonej infrastruktury oraz zagospodarowanie terenów zdegradowanych.
Rekomendacje strategiczne	Najpoważniejszym wyzwaniem dla samorządu jest zarządzanie skutkami zamknięcia kopalni zwłaszcza w ujęciu środowiskowym. Kluczowe jest reagowanie na krytyczne sytuacje i ekstremalne zjawiska pogodowe m.in. deszcze nawalne, podtopienia, ale również susze i dostosowywanie infrastruktury do pojawiających się problemów, szczególnie w zakresie budowy obiektów małej retencji.
Kierunek działania 13.	Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i zrównoważony rozwój terytorialny w oparciu o wykorzystywanie instrumentów przestrzennych
Charakterystyka	Funkcjonalność przestrzeni, sposób zagospodarowania oraz estetyka miejsc publicznych odgrywają kluczową rolę w rozwoju zarówno gospodarczym jak i społecznym. Dodatkowo stworzenie atrakcyjnych

Kierunek działania 13.	Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i zrównoważony rozwój terytorialny w oparciu o wykorzystywanie instrumentów przestrzennych
	miejsz i przestrzeni w mieście pozwoli na integrację mieszkańców oraz będzie magnesem dla turystów. Olkuski samorząd powinien dążyć do utrzymania wysokiego standardu planowania przestrzennego.
Zakres	1. Wydzielanie i uzbrajanie terenów pod zabudowę. 2. Rewitalizacja skwerów miejskich. 3. Estetyzacja przestrzeni publicznych. 4. Prowadzenie działań mających na celu likwidację barier w przestrzeniach publicznych i zapewnienie dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami. 5. Wykorzystanie narzędzi umożliwiających ochronę dziedzictwa (m.in. park kulturowy, uchwała krajobrazowa). 6. Rozwój i zagospodarowanie terenów zielonych w mieście. 7. Kreowanie nowych przestrzeni publicznych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. 8. Utrzymywanie wysokiego standardu planowania przestrzennego. 9. Zwiększenie wpływu mieszkańców na rozwój terytorialny poprzez projektowanie partycypacyjne. 10. Budowa obiektów małej architektury (m.in. ławki, kosze na śmieci). 11. Tworzenie warunków dla rozwoju infrastruktury mieszkaniowej jako odpowiedź na skutki procesu likwidacji górnictwa rud cynkowo-ołowowych.
Rekomendacje strategiczne	Planowanie przestrzenne i kształtowanie przestrzeni publicznych powinno być prowadzone w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i z poszanowaniem środowiska naturalnego. Ograniczenie zjawiska „betonozy”, estetyzacja przestrzeni publicznych

III Wdrażanie

12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 8) *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559)

System zarządzania strategią opiera się w wymiarze ogólnym na trzech głównych elementach:

1. formułowanie strategii,
2. wdrażanie strategii,
3. monitoring rezultatów i warunków wdrażania strategii.

System wdrażania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz na lata 2023-2033 obejmuje szereg procesów niezbędnych do jego realizacji oraz wskazuje podmioty i jednostki, które będą zaangażowane w ich implementację. Poniżej przedstawiono etapy realizacji Strategii:

- Przygotowanie projektu Strategii lub zmian do Strategii – Burmistrz Olkusza, eksperci zewnętrzni, Urząd Miasta i Gminy, organizacje społeczne i mieszkańcy.
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Burmistrz Olkusza przy współpracy Rady Miejskiej, struktur Urzędu Miasta i Gminy w Olkuszu i instytucji samorządowych.
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingsowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Burmistrz Olkusza.
- Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Miasta i Gminy w Olkuszu oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzanie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Miasta i Gminy w Olkuszu, Rada Miejska.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Burmistrz Olkusza, Rada Miejska.

- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Burmistrz Olkusza, przy współpracy struktur Urzędu Miasta i Gminy w Olkuszu wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Miasta i Gminy.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Olkusz na lata 2023-2033 dokonywane będą uchwałą Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza Miasta i Gminy Olkusz.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2028 i 2033. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata realizacji Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Burmistrza Olkusza we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w Olkuszu, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Miejskiej w Olkuszu.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania (prócz tych, które na mocy prawa umożliwiają dotrzymanie tego terminu).
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

Monitoring

- Monitoring bieżący będzie przeprowadzony w 2028 r. oraz 2033 r.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.
- Wyniki monitoringu będą przedstawione w sprawozdaniu z ewaluacji.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2028 (ewaluacja on-going) i 2033 roku (ewaluacja ex-post).
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Ewaluacja (szczególnie ta o charakterze on-going) ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji).
- Raporty ewaluacyjne będą prezentowane Radzie Miejskiej przez Burmistrza Olkusza wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

13. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 3) *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559)

Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych działań. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników corocznie zgodnie z zapisami podrozdziału *Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii*. Analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji.

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020)	Oczekiwany rezultat w 2034 roku	Źródło danych
1.	Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Olkusza	Powierzchnia nowych terenów pod inwestycje	0	1 ha	UMG Olkusz
2.	Wykorzystanie potencjału turystycznego	Liczba nowych atrakcji turystycznych	0	5	UMG Olkusz
3.	Wzmacnianie wizerunku Olkusza jako ośrodka gospodarczego	Liczba przeprowadzonych działań promujących miasto	0	wzrost	UMG Olkusz
4.	Podnoszenie standardów usług w sektorze opiekuńczo-wychowawczym oraz edukacyjnym	Odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką w żłobkach	15,5%%	wzrost	BDL GUS
5	Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej i społecznej	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia	376	spadek	BDL GUS
6	Ochrona zasobów dziedzictwa i rozwijanie oferty usług kulturalnych	Liczba nowych lub udoskonalonych usług z dziedziny kultury	0	5	UMG Olkusz
7	Atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna	Liczba klubów sportowych (włącznie z klubami wyznaniowymi i UKS)	16	16	BDL GUS

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020)	Oczekiwany rezultat w 2034 roku	Źródło danych
8	Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego w Olkuszu	Liczba oddanych głosów w Budżecie Obywatelskim	16 803	wzrost	UMG Olkusz
9	Kompleksowa rewitalizacja	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji	0	2	UMG Olkusz
10	Wzmocnienie instytucjonalne samorządu lokalnego i jego jednostek (Smart Olkusz)	Liczba nowych usług publicznych on-line świadczonych na rzecz mieszkańców	0 ³	5	UMG Olkusz
11	Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury publicznej oraz efektywnego transportu publicznego	Długość nowych ścieżek rowerowych w mieście	0 km	2 km	BDL GUS
12	Ochrona środowiska naturalnego i adaptowanie miasta do zachodzących zmian klimatycznych oraz wynikających z procesów likwidacji byłej kopalni	Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów	35,8%	wzrost	BDL GUS
13	Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i zrównoważony rozwój terytorialny w oparciu o wykorzystywanie instrumentów przestrzennych	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni Miasta Olkusz ogółem	2,9%	wzrost	BDL GUS

³ Jako rok bazowy traktujemy 2022 i od tego momentu monitorujemy zmienność wskaźnika w związku z tym wartość wskaźnika określono jako 0.

14. Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 9) *ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559).

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Olkusz na lata 2023-2033, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. W celu prowadzenia skutecznej i efektywnej polityki powinno się wykorzystać wszystkie dostępne środki finansowe. Wśród potencjalnych źródeł finansowania można wskazać na:

1. Środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego – regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy;
2. Środki budżetu państwa;
3. Środki funduszy celowych;
4. Środki z budżetu Unii Europejskiej z programów takich jak:
 - **Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027** – strategia wykorzystania Funduszy Europejskich w województwie małopolskim na najbliższe lata. W ramach programu możliwe jest uzyskanie wsparcia m.in. na budowę dróg, rewitalizację, wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, działania na rzecz zmniejszenia bezrobocia oraz związane z odnawialnymi źródłami energii.
 - **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)** – program wspierający rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochronę środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu. Program przewiduje wsparcie na inwestycje transportowe oraz dofinansowanie ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego.
 - **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** – odnosi się do wsparcia realizacji projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz zwiększających konkurencyjność polskiej gospodarki.
 - **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)** – program wspierający projekty odnoszące się do poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

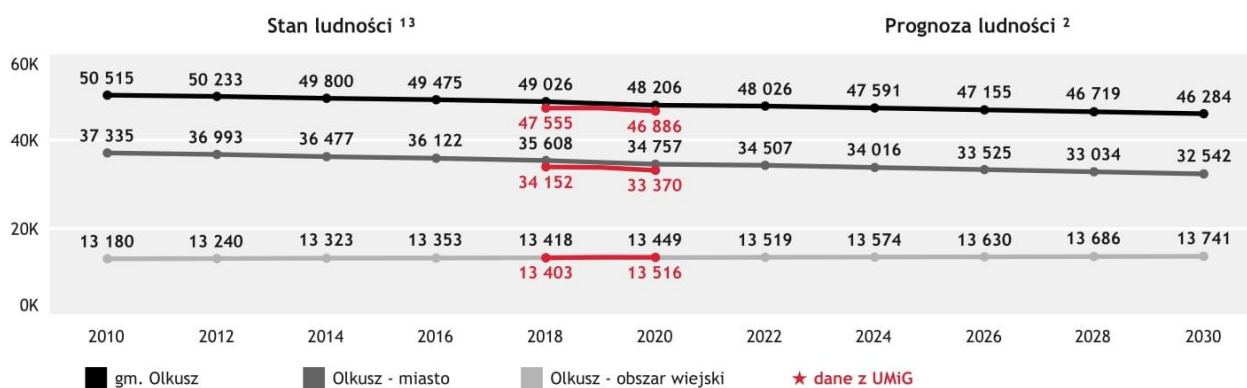
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)** – program wspierający cyfryzację urzędów, usług, zwiększenie dostępu do internetu szerokopasmowego, rozwój cyberbezpieczeństwa. FERC koncentrował się będzie także na wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych.
- **Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)** – opiera się na priorytetach takich jak: skuteczne instytucje, skuteczni beneficjenci i skuteczna komunikacja. Program będzie dofinansowywał szkolenia dla beneficjentów korzystających z Funduszy Europejskich, rozwój krajowego systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych oraz działania informacyjno-promocyjne zwiększające wiedzę o Funduszach Unijnych.
- **Fundusze Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST)** – program wspierający transformację regionów górniczych, w tym regionów znajdujących się w województwie małopolskim.
- **Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ).**
- **Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.**

5. Inne środki publiczne.

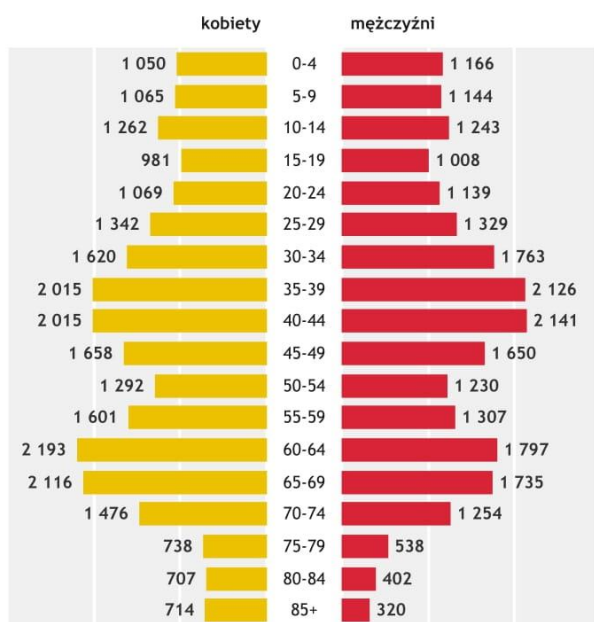
Istotnym elementem finansowania interwencji rozwojowych są również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

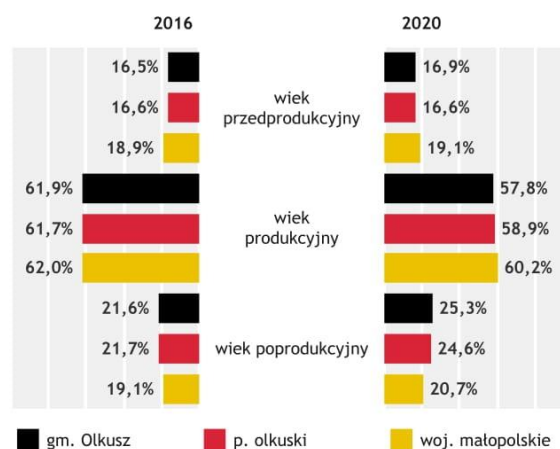
DEMOGRAFIA

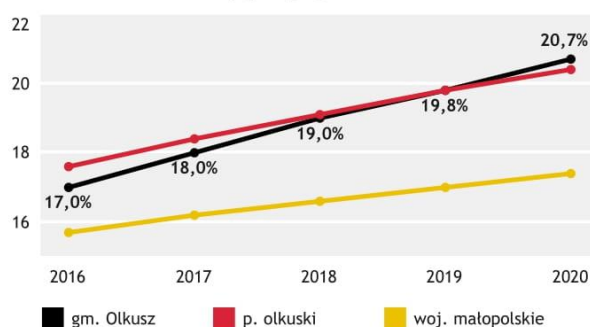
Piramida wieku i płci (2020 r.) ¹

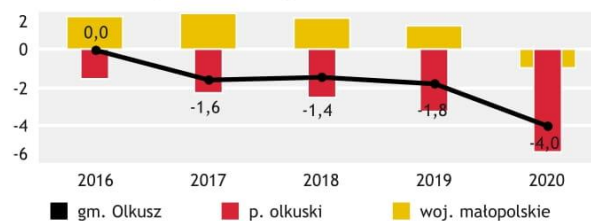
Ludność wg ekonomicznych grup wieku ¹

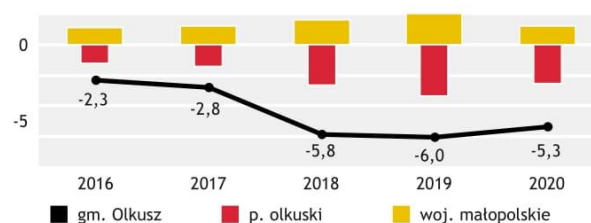
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem ¹

Przyrost naturalny na 1000 ludności ¹

Saldo migracji na 1000 ludności ¹

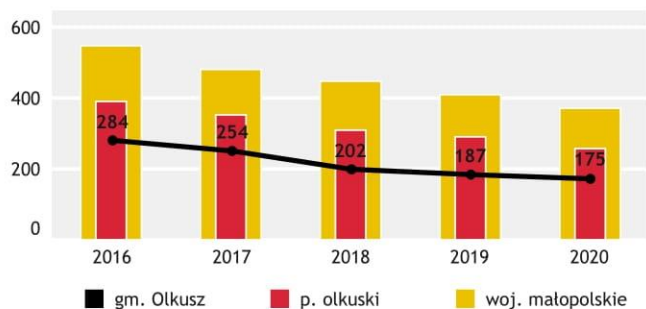

źródło danych:

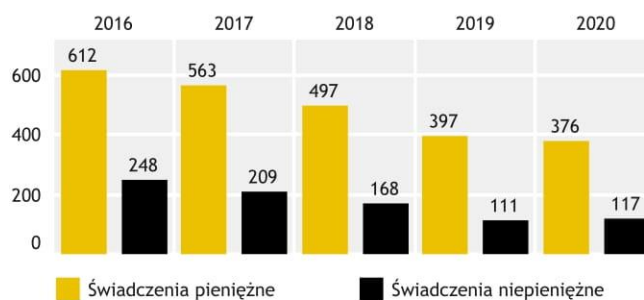
¹ GUS BDL (2010-2020)

POMOC SPOŁECZNA

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
na 10 tys. ludności ¹

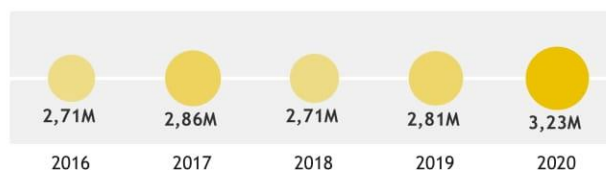
Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń ²

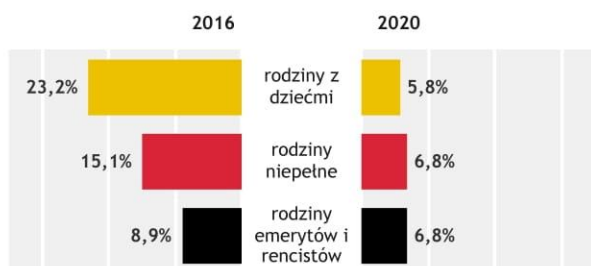
Rodziny objęte pomocą społeczną ²

Kwota udzielonych świadczeń
w ramach zadań własnych gminy [mln zł] ²

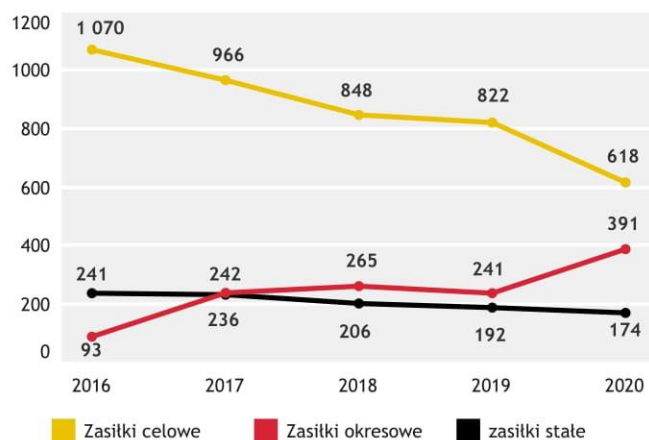
Struktura rodzin objętych pomocą społeczną ²

Główne przyczyny przyznania pomocy (2020 r.) ²
- liczba rodzin -

Liczba osób, którym udzielono zasiłki ²

Kwota udzielonych świadczeń na zasiłki [tys. zł] ²

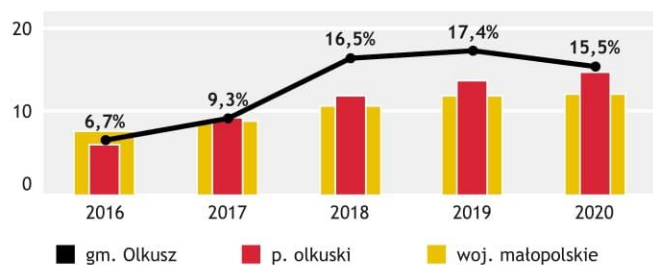
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

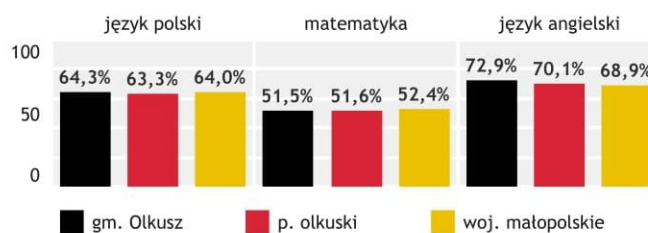
² Ośrodek Pomocy Społecznej w Olkuszu

EDUKACJA I KULTURA

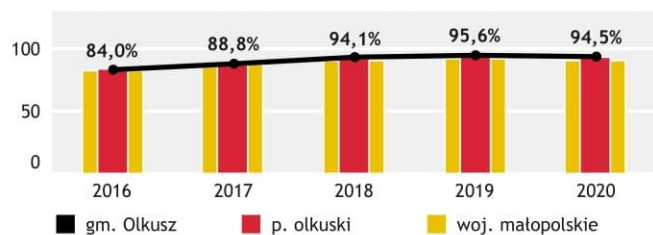
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ¹

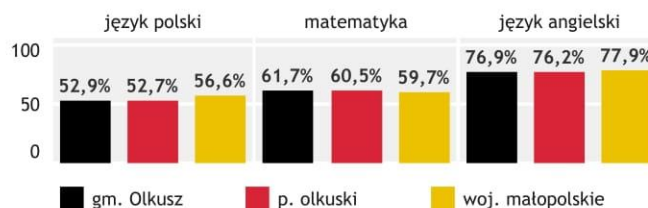
Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2021 r.) ²

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym ¹

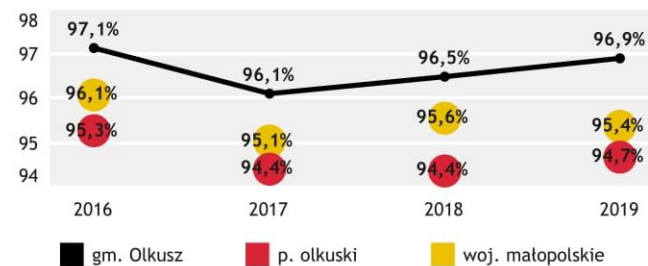
Wyniki egzaminu maturalnego (2021 r.) ²
- poziom podstawowy -

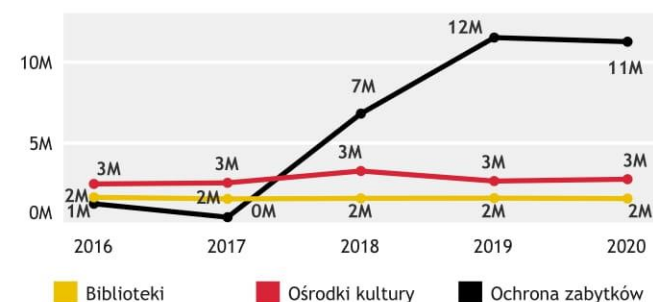
Biblioteki publiczne ¹

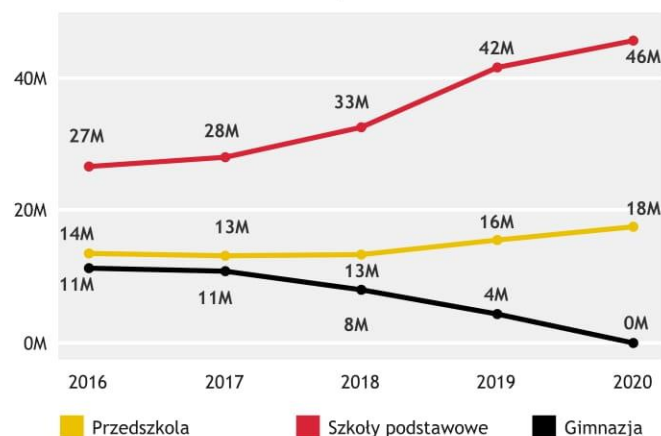
Współczynnik skolaryzacji brutto
- szkoły podstawowe - ¹

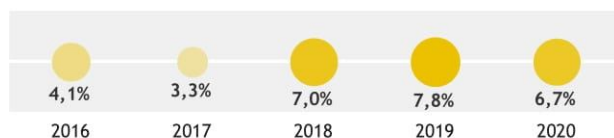
Wydatki budżetu miasta [mln zł] ¹
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego -

Wydatki budżetu miasta [mln zł] ¹
- oświata i wychowanie -

- udział w wydatkach ogółem -

- udział w wydatkach ogółem -

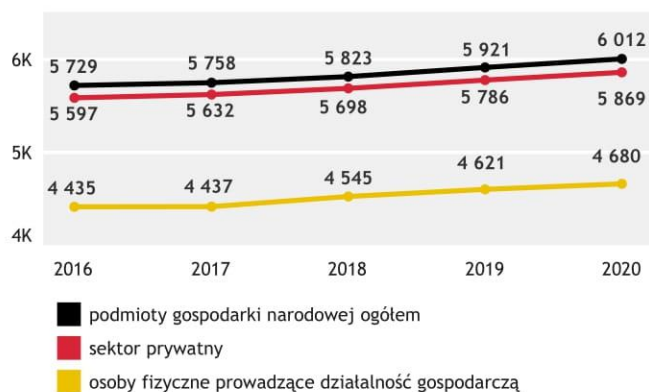
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Liczba podmiotów gospodarczych ¹

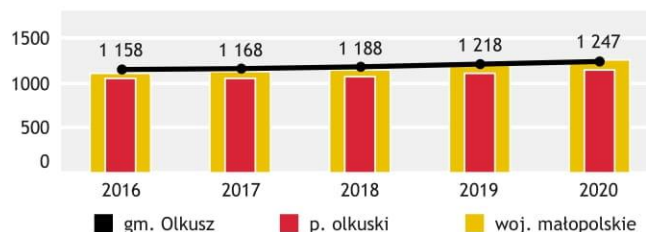
Podmioty nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności ¹

Liczba wniosków złożonych w systemie CEIDG ²

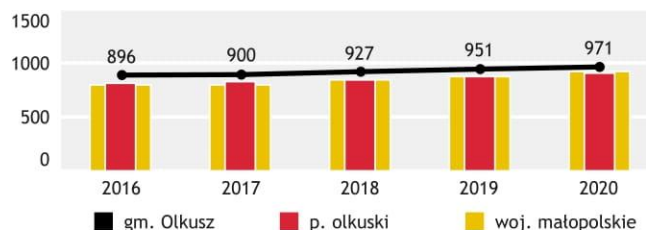
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności ¹

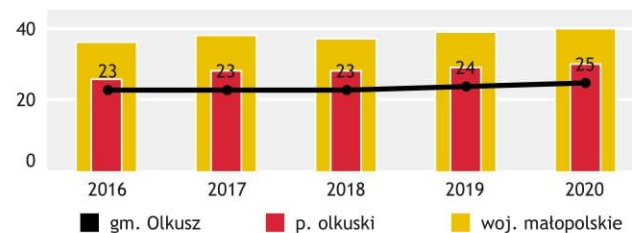
Podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 [2020 r.] ¹

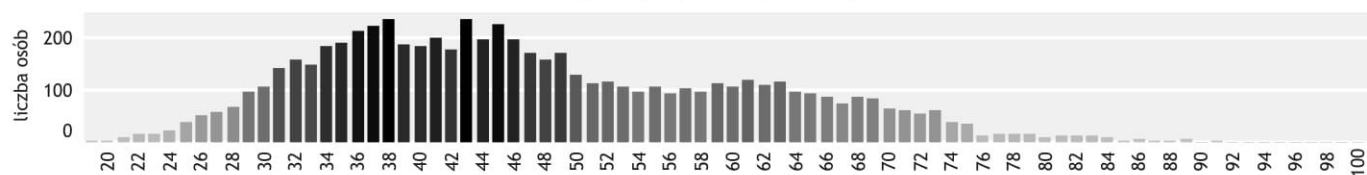
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności ¹

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności ¹

Przedsiębiorcy wg wieku (2021 r.) ²

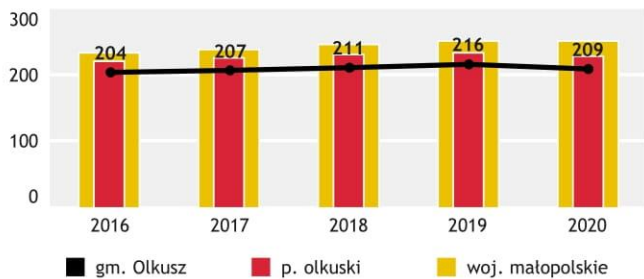
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

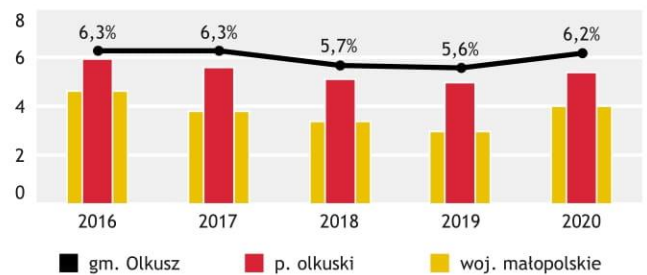
² Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej

RYNEK PRACY

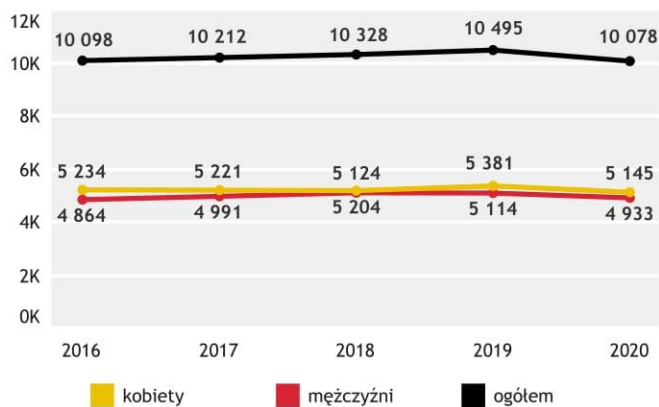
Pracujący na 1000 ludności ¹

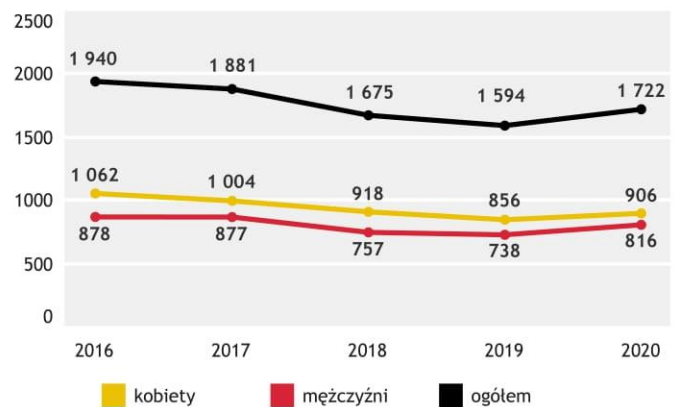
Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ¹

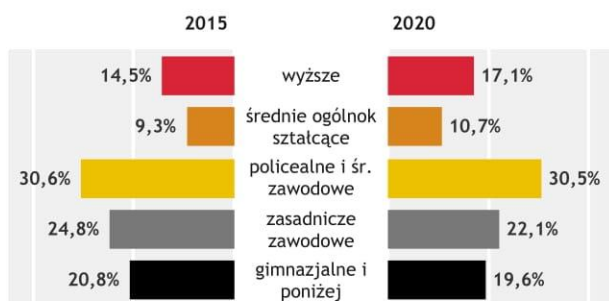
Liczba osób pracujących ¹

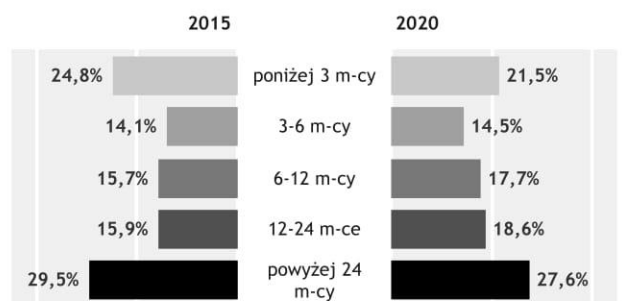
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ²

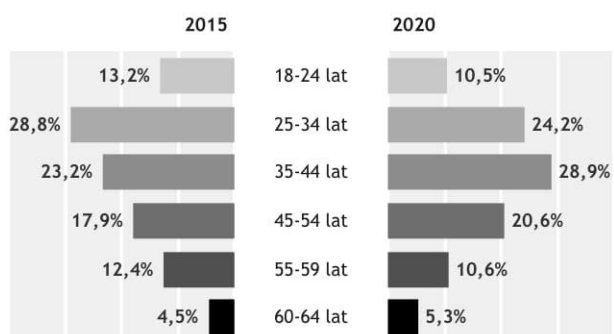
Bezrobotni wg wykształcenia ²

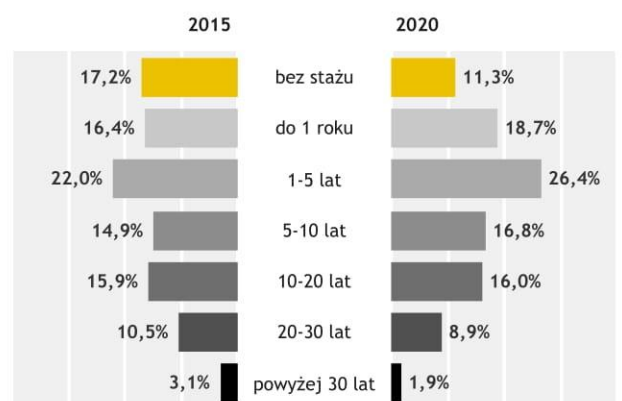
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy ²

Bezrobotni wg wieku ²

Bezrobotni wg stażu pracy ²

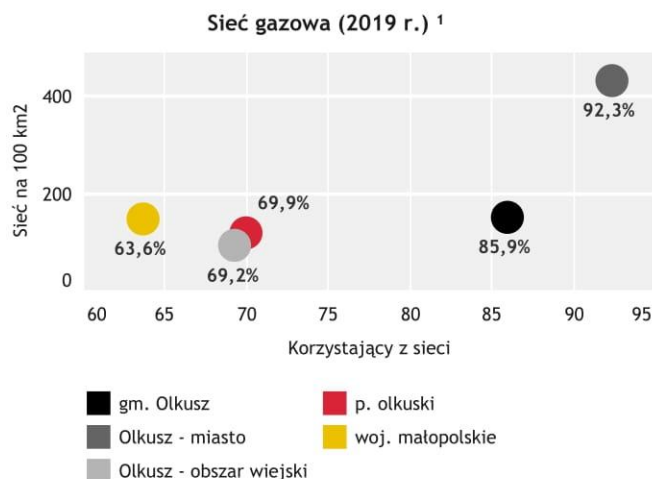
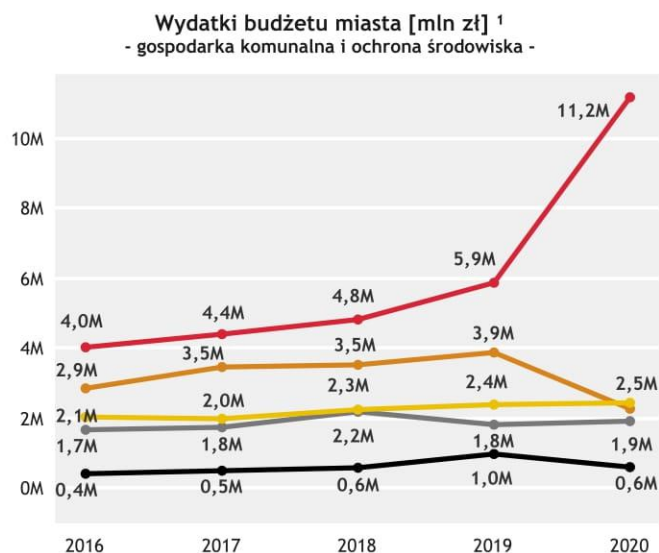
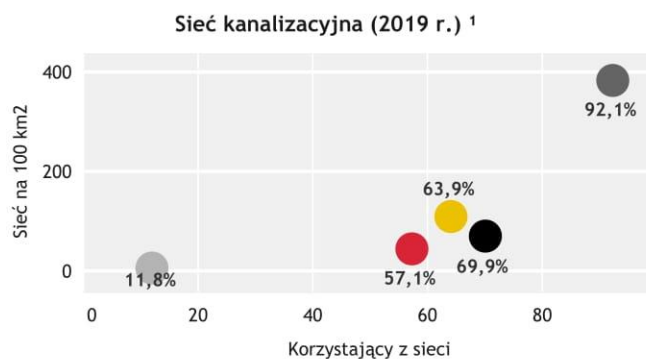
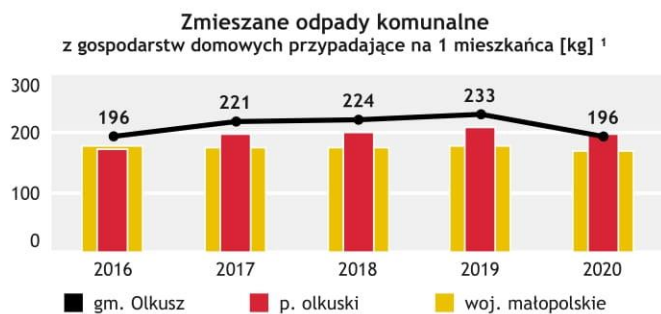

źródło danych:

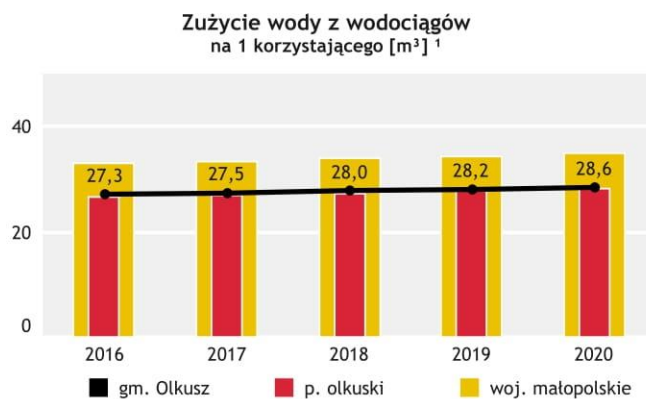
¹ GUS BDL (2015-2019)

² Powiatowy Urząd Pracy w Olkuszu

INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA

- oświetlenie ulic, placów i dróg
- gospodarka ściekowa i ochrona wód
- gospodarka odpadami komunalnymi
- oczyszczanie miast i wsi
- utrzymanie zieleni w miastach i gminach

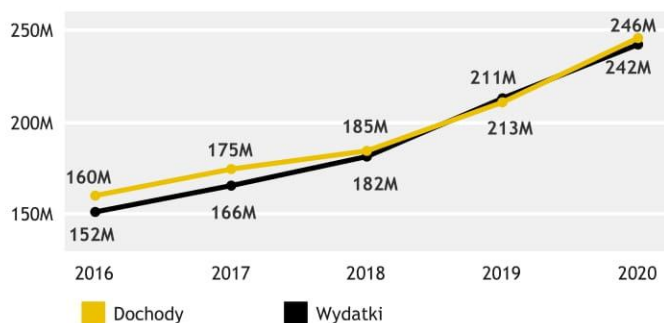

źródło danych:

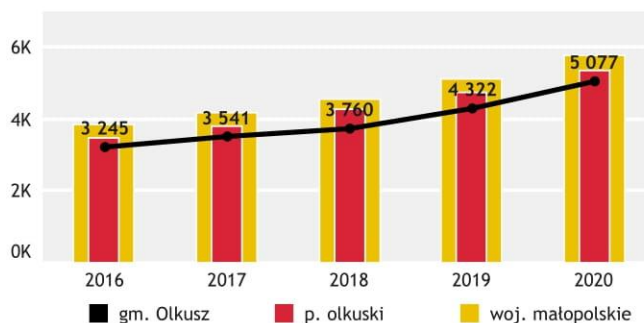
¹ GUS BDL (2016-2020)

FINANSE SAMORZĄDOWE

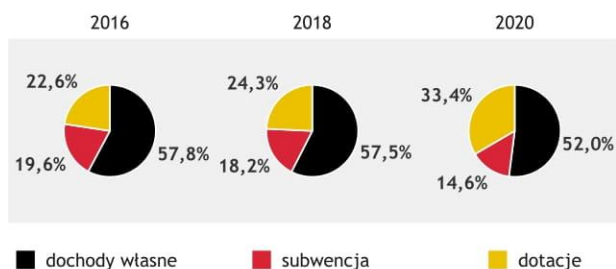
Dochody i wydatki miasta [mln zł] ¹

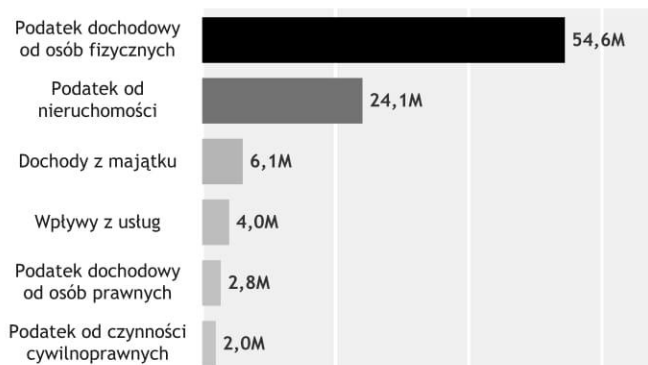
Dochody gminy na 1 mieszkańca ¹

Źródła dochodów ¹

Dochody własne (2020 r.) [mln zł] ¹
- wybrane źródła -

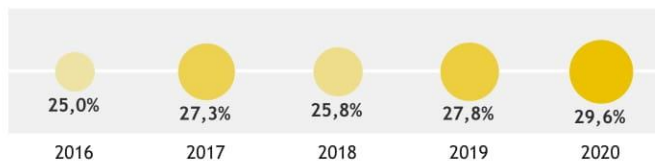

Główne wydatki

wg działów Klasyfikacji Budżetowej (2020 r.) [mln zł] ¹

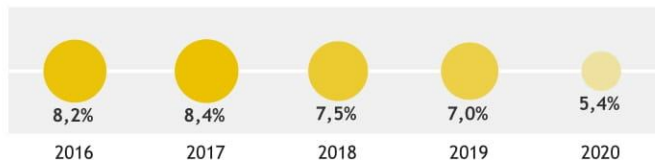
Udział w wydatkach ogółem ¹
- pomoc społeczna i rodzina -

Wskaźniki oceny finansowej gminy ²

- administracja publiczna -

- kultura fizyczna -

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

² Ministerstwo Finansów

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Rozdział odnosi się do *przepisu Art. 10e. 3. 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559)

Polityka przestrzenna w systemie polityki publicznej

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągania, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz

zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej

Głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny, musi odpowiadać na obecne i przyszłe potrzeby lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Tak rozumiane prowadzenie polityki przestrzennej będzie prowadzić do wzmocnienia integracji przestrzennej gminy. Aby proces ten przebiegał prawidłowo, niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a więc m.in. bezpośrednio z zasadami polityki przestrzennej określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego. Zgodnie z tym dokumentem: celem rozwoju przestrzennego dla małopolski jest utrzymanie, a w pewnych elementach nawet poprawienie stanu środowiska i podniesienie jakości krajobrazu i zasobów kultury, przy zapewnieniu warunków do stabilnego wzrostu gospodarczego i podniesienia standardów jakości życia mieszkańców drogą bardziej efektywnej gospodarki przestrzennej.

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest zasada zrównoważonego rozwoju, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości

podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym. Kluczowe zasady polityki przestrzennej gminy Olkusz to ponadto:

- 1. Oszczędne gospodarowanie przestrzenią zurbanizowaną i racjonalne jej wykorzystanie:**
 - a. przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i ograniczanie rozpraszania zabudowy,
 - b. priorytet dla uzupełnień i kontynuacji istniejących układów zurbanizowanych, w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową,
 - c. intensyfikacja zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową), stosowanie recyklingu przestrzeni
 - d. zapewnienie poziomu usług odpowiedniego dla poziomu ośrodka powiatowego
 - e. racjonalne kształtowanie sieci osadniczej z punktu widzenia transportu i konsumpcji energii, zachowanie spójności i zwartości struktury funkcjonalno-przestrzennej
 - f. uzbrajanie terenów pod niską zabudowę mieszkaniową.
- 2. Oszczędne gospodarowanie zasobami naturalnymi i dbałość o poprawę jakości środowiska:**
 - a. ochrona wód i zwiększanie retencji naturalnej, w tym także na terenach zurbanizowanych
 - b. ochrona ekosystemów leśnych i starych drzewostanów oraz zwiększanie lesistości
 - c. wskazanie, poszanowanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony),
 - d. kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych,
 - e. opracowanie zasad wykorzystania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej i regulacji granicy rolno-leśnej,
 - f. kompensacja ekologiczna – równoważenie rozwoju przemysłów czasu wolnego, gwarantujące utrzymanie (i pomnażanie) istniejących zasobów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych
 - g. zachowanie bioróżnorodności w najcenniejszych obszarach
 - h. zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo
- 3. Kształtowanie sieci ekologicznej**
 - a. zachowanie regionalnej i ponadregionalnej ciągłości ekologicznej,
 - b. ochrona systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych),
 - c. zachowanie przewietrzania miasta,
 - d. dostępność terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej.
- 4. Poprawa jakości powietrza**
 - a. wymiana indywidualnych źródeł ciepła,
 - b. kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej
 - c. promocja OZE.

5. **Zasada racjonalności ekonomicznej**, uwzględniającej ocenę korzyści i strat społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych w długim okresie czasu.
6. **Zmniejszanie ryzyka katastrof naturalnych:**
 - a. powstrzymanie, a z czasem eliminacja, zabudowy w terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym
 - b. powstrzymanie zabudowy na terenach osuwiskowych
 - c. równoważenie rozwoju przemysłów czasu wolnego, gwarantujące utrzymanie (i pomnażanie) istniejących zasobów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych,
 - d. zwiększenie retencyjności obszaru,
 - e. monitorowanie zagrożeń ruchami masowymi ziemi oraz realizacja wynikających z rozpoznania ograniczeń i zabezpieczeń,
 - f. wspieranie projektów innowacyjnych w zakresie OZE,
 - g. wspieranie budowy obiektów infrastruktury ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
7. **Rozwój przestrzeni społecznych i sąsiedzkich** – integrujących społeczności poszczególnych wsi czy osiedli.
8. **Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych**
 - a. rozwój rynku usług turystycznych – promocja turystyki oraz produktów regionalnych,
 - b. rozwój publicznej infrastruktury turystycznej (np. trasy rowerowe, wieże widokowe, etc.),
 - c. logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania,
 - d. wykorzystanie zasobów leczniczych wód mineralnych do utrwalenia i rozwoju funkcji lecznictwa uzdrowiskowego.
 - e. rozwój funkcji centrotwórczych, rozwój przestrzeni publicznych przyjaznych m.in. rodzinom,
 - f. rozwój rynku usług turystycznych – promocja turystyki oraz produktów regionalnych.
 - g. utrzymanie zasobów budownictwa drewnianego, jako charakterystycznego elementu krajobrazu kulturowego Małopolski.
9. **Ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu**
 - a. wzmocnienie faktycznej ochrony i świadome kształtowanie najcenniejszych krajobrazów
 - b. rewitalizacja i rewaloryzacja najcenniejszych zespołów i obiektów dziedzictwa urbanistycznego, ruralistycznego i architektonicznego
 - c. rozwój różnych form turystyki zachowującej potencjał i wartości środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu
 - d. ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej – wzmacnianie tożsamości lokalnej
 - e. projekty z zakresu rewitalizacji i odnowy zabytków,
10. **Rozwój systemu komunikacyjnego**
 - a. organizacja wydajnej sieci transportowej,
 - b. wzmocnienie funkcjonowania transportu publicznego,
 - c. poprawa jakości dróg publicznych,

- d. rozwój transportu kolejowego,
- e. stosowanie zrównoważonej mobilności, w tym multimodalność: skoordynowanie różnych środków i form transportu, umożliwiające podróżowanie na wiele sposobów, wieloma trasami;
- f. zwiększenie ilości ścieżek rowerowych

11. Rozwój infrastruktury technicznej

- a. budowanie samodzielności energetycznej,
- b. rozwój szerokopasmowego Internetu
- c. Zabezpieczenie wód przed zanieczyszczeniem, przede wszystkim drogą racjonalnej gospodarki ściekowej oraz gospodarki odpadami.

12. Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym

- a. **w układzie wertykalnym** – na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
- b. **w układzie horyzontalnym** – uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.

13. Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią - włączanie społeczności regionalnej i lokalnych w proces kształtowania przestrzeni.– prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.

14. Rozwój współpracy w ramach MOF Podhala.

15. Poprawę jakości życia w mieście.

- a. budowa i doposażenie obiektów infrastruktury społecznej (służby zdrowia, kultury, sportu, rekreacji, opieki społecznej),

16. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej – wspieranie przedsiębiorczości,

- a. bezpośrednie wspieranie firm,
- b. promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia, wspieranie rozwoju start-upów wysokich technologii.

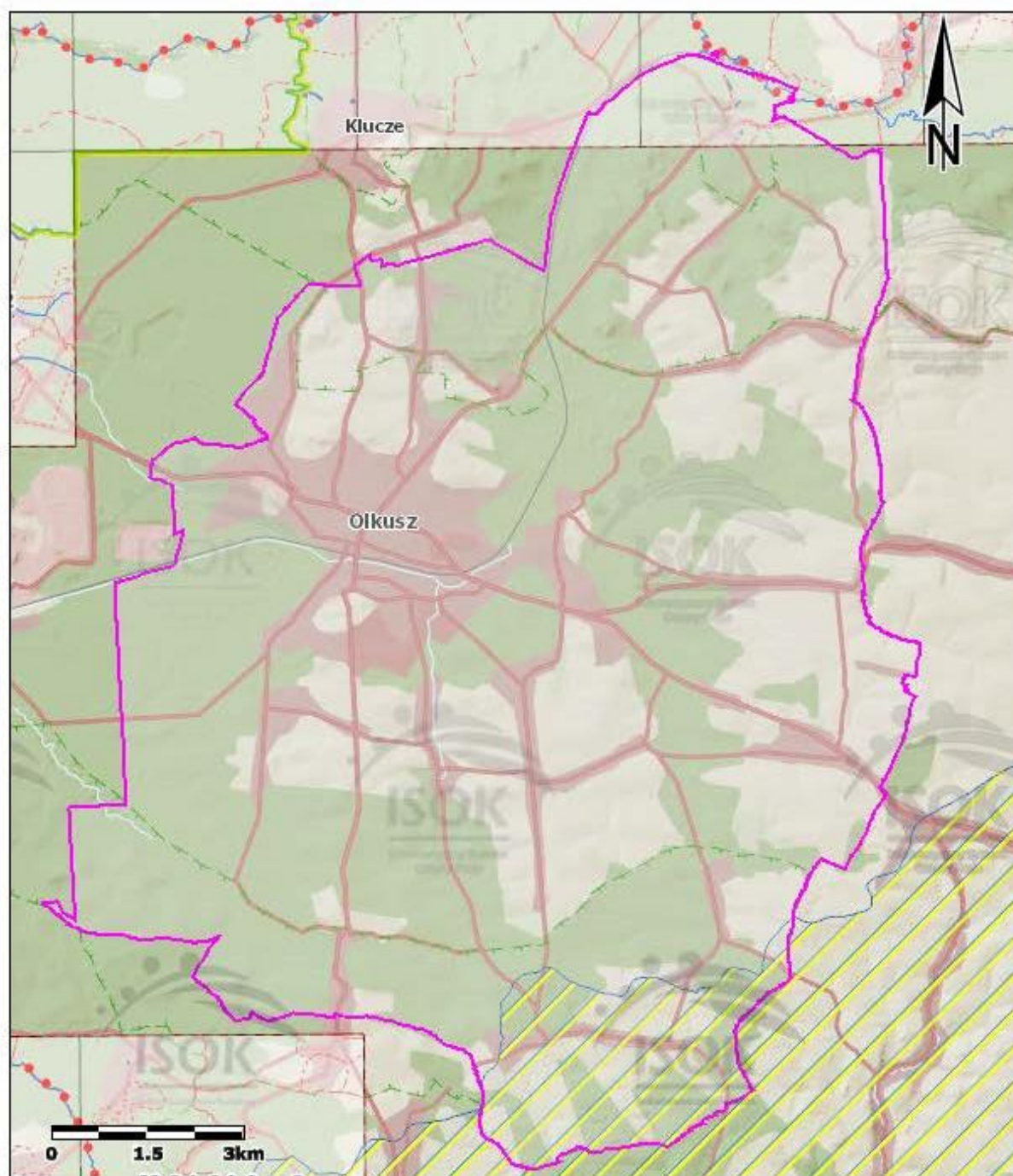
Załącznik nr 3 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

Mapa:

Mapy ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

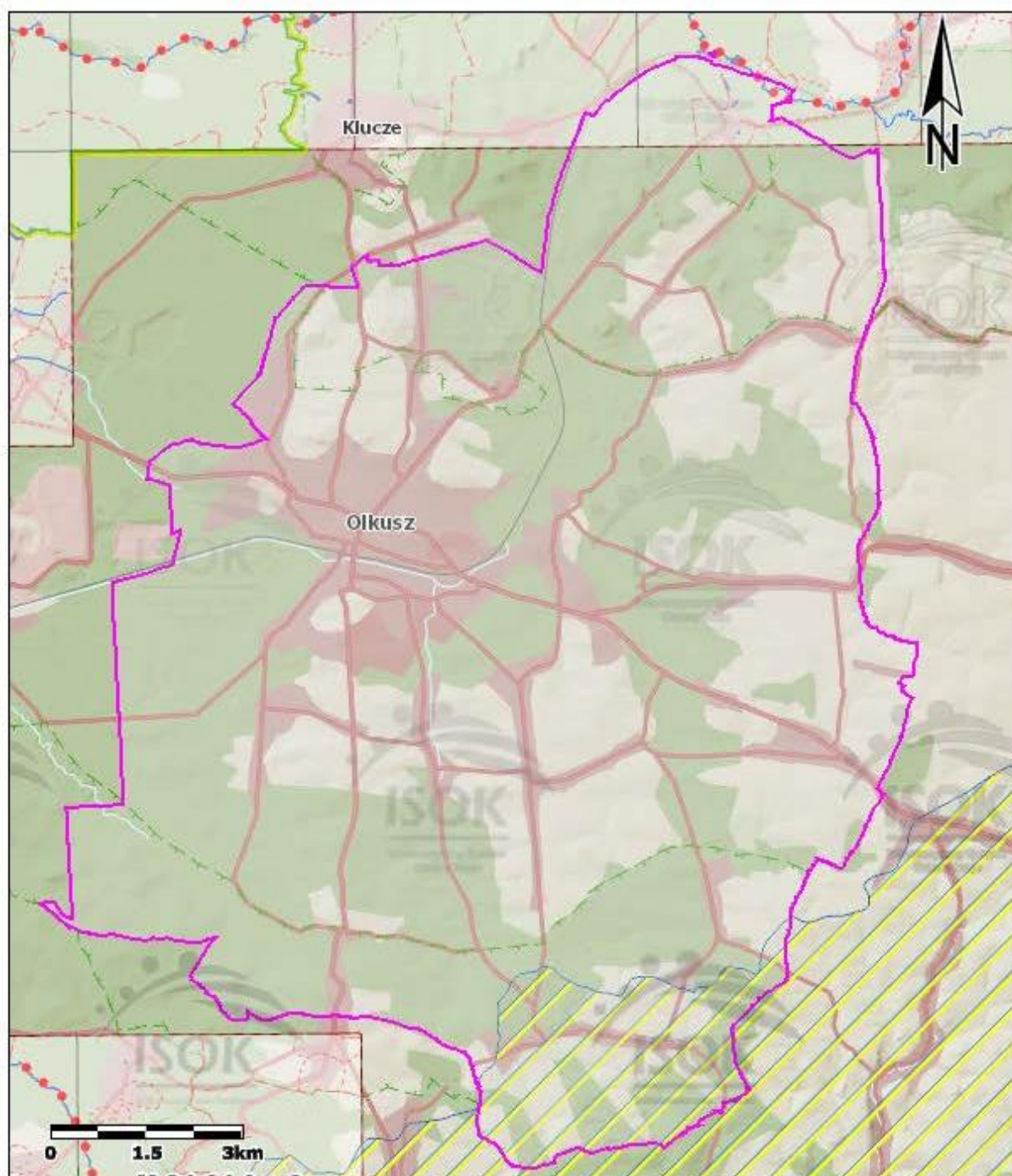
Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

Mapa:

Mapy ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

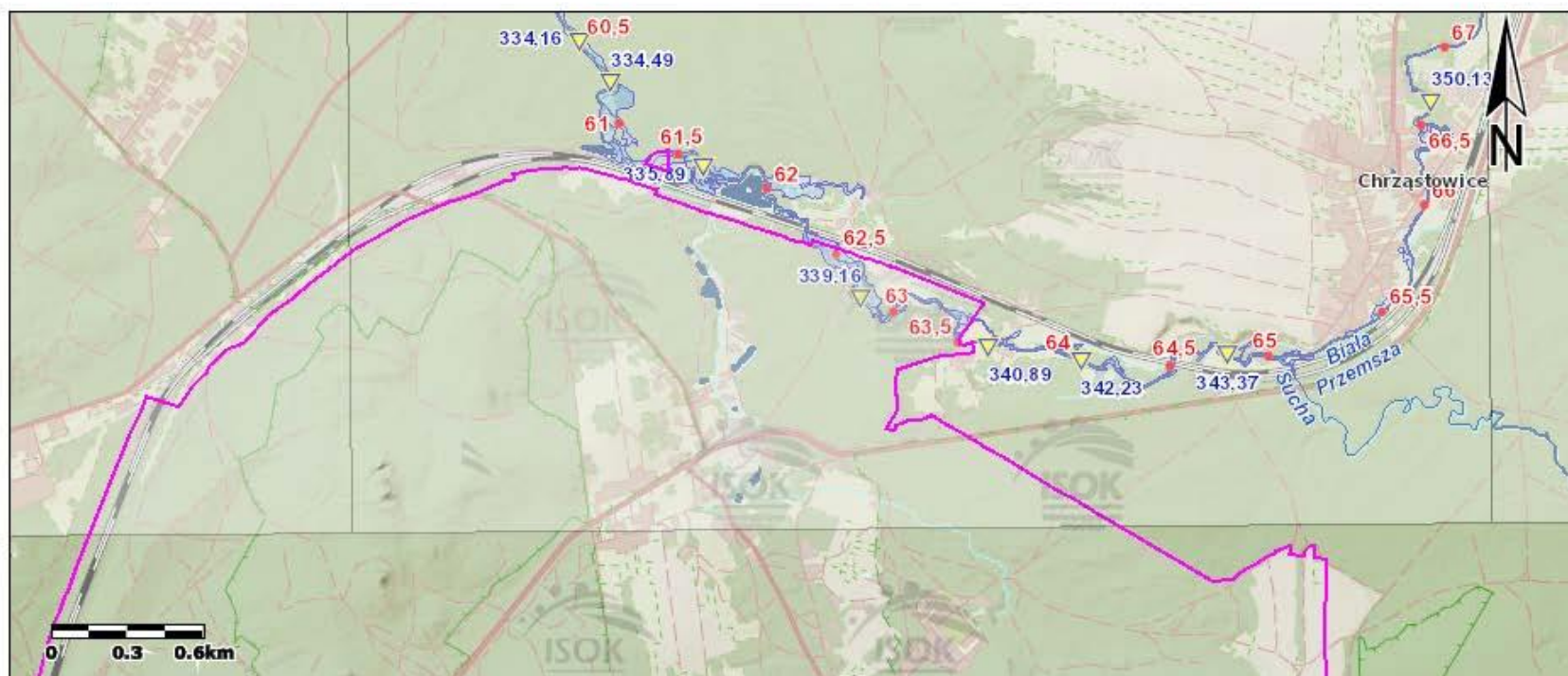
Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

Mapa:

Mapy zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

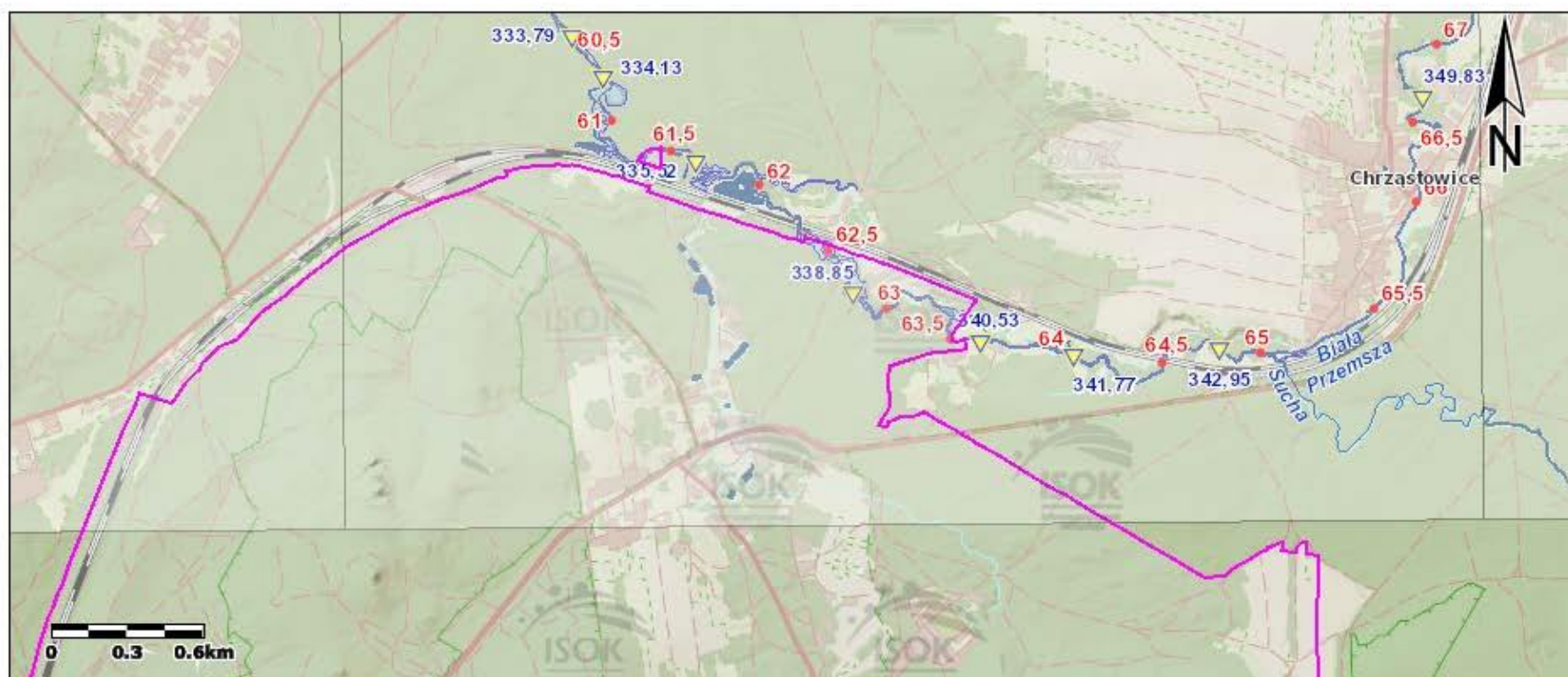
© 2019 Wody Polskie, Wszystkie prawa zastrzeżone.

Mapa:

Mapy zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

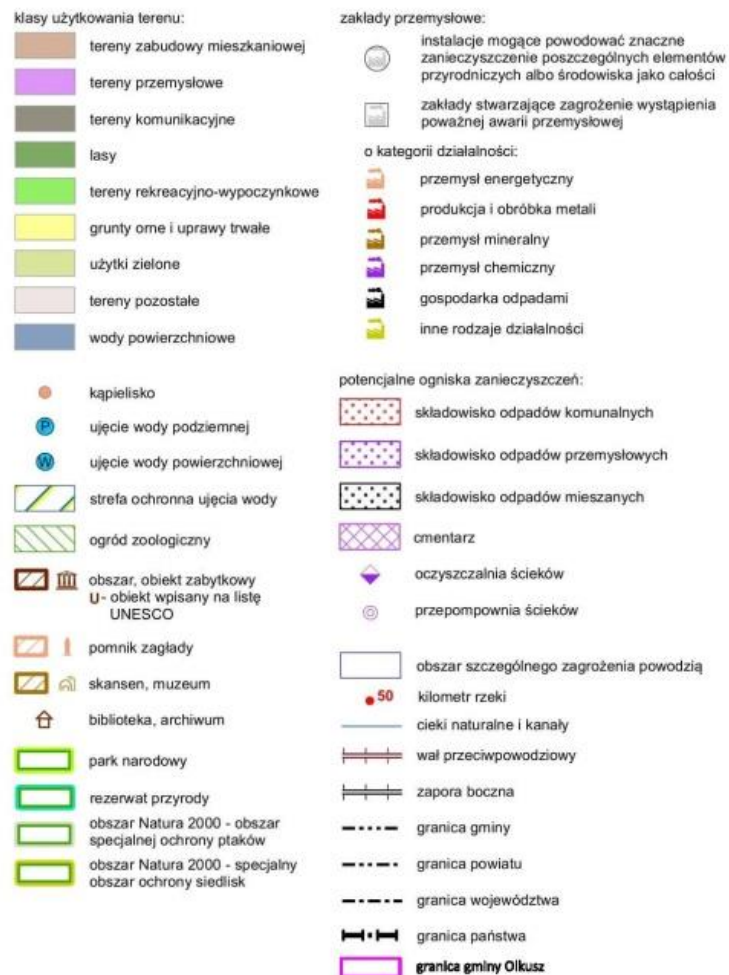
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO

Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej

Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych

